

Kommun- rankningen 2023

Rapportförfattare
Simon Elfström Schönbeck

Ungdomens
Nykterhetsförbund

Inledning

För strax över tio år sedan kom jag ut som homosexuell. Det var en utmanande tid i livet. Man var orolig för konsekvenserna. Vad kommer mina föräldrar att tycka? Kommer jag bli av med vänner? Vad kommer hända med mig? Jag hade tur och det gick mycket bättre än väntat. Men fortfarande kände man sig ganska ensam på sina sätt, det fanns inga andra hbtq+ personer som jag kände till där jag växte upp.

Som den nörden jag är så slängde jag mig ut på internet efter platser för att träffa andra som jag. Ganska snabbt hittade jag några mötesplatser, någon i Stockholm, Göteborg och någon annanstans jag inte minns. Sen hittade jag inga fler. Jag bodde då i en by i nordvästra Skåne och det var inte superenkelt att resa upp till Göteborg, även om mina föräldrar var relativt stöttande så var det inget jag ville att de skulle känna till.

En period senare så gav jag mig ut på jakt igen och hittade en mötesplats jag hade missat, HaBiTatQ i Malmö! Efter några veckor av att samla mod så reste jag de två timmarna som det tog för att resa dit. En lång resa för att umgås någon timme på en vardagskväll. Men det var så otroligt värt det. Trots den långa resan försökte jag komma dit så ofta som möjligt, gärna varje vecka.

HaBiTatQ var en trygg plats där jag fick ställa frågor, hitta förebilder och umgås med andra hbtq+ personer. Det var en av de första platserna där jag kände att jag kunde släppa masken. Jag fick utforska mig själv och utvecklas. Det var underbart.

Tillslut så öppnades en mötesplats närmare mig i Helsingborg, HBTQ/HBG. Det fanns även digitala internationella mötesplatser som unga hbtq+ personer själva skapade, det är platser som jag fortfarande söker mig till för att få gemenskap och förståelse.

Sverige är ganska annorlunda. Vi är mer toleranta som samhälle och det finns långt många fler hbtq+ mötesplatser för unga. Det är en fantastisk utveckling. Men vi har långt kvar innan vi inte längre behöver separatistiska mötesplatser för unga hbtq+ personer.

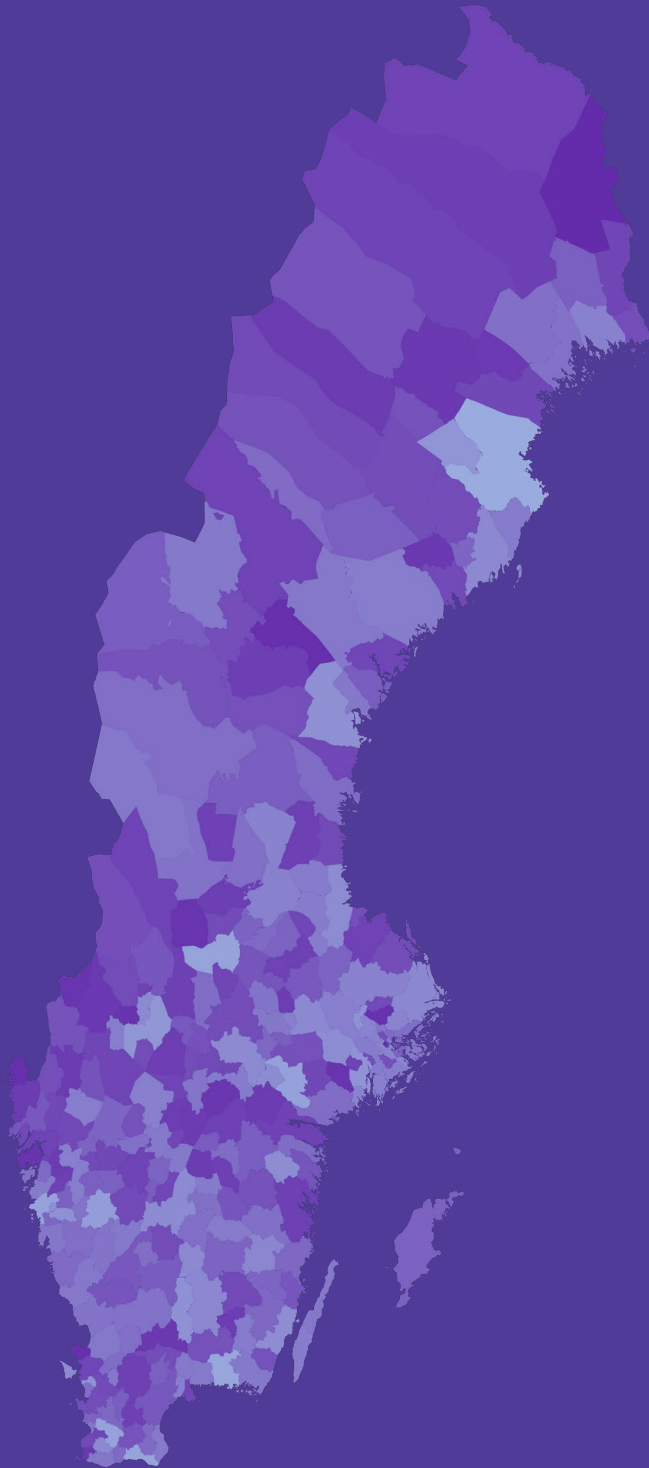
Mötesplatserna för hbtq+ personer måste också utvecklas. De måste bli bättre att nå olika grupper av hbtq+ personer, såsom de som utsätts för eller riskerar att utsättas för hedersförtryck.

Som ett sista ord vill jag även resa ett varningens finger. Bara för att vissa saker har blivit bättre idag så ska vi inte känna oss nöjda. Hbtq+ mötesplatser utsätts fortfarande för mycket hat och hot, de når väldigt få av de många som skulle behöva dem och de behövs verkligen.

Rapportförfattare
Simon Elfström Schönbeck

Totala poäng

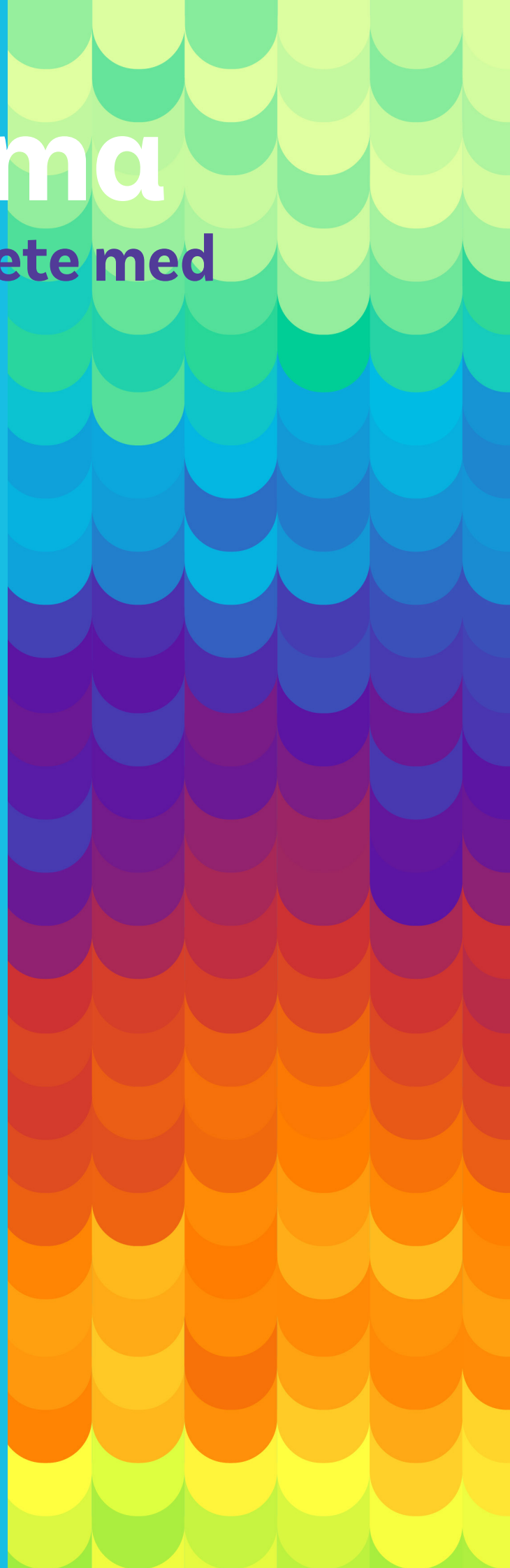
Innehållsförteckning

1	Inledning	
4	Kommuners arbete för unga hbtq+ personer	
9	Narkotikapolitikens utveckling	
10	Nyktra mötesplatser för unga	
15	Nyktra och kostnadsfria fritidsaktiviteter för unga	
19	Ungas inflytande	
21	Alkohol och narkotikaprevention	
28	Hur presterar kommunerna?	
28	- Ungas inflytande	
29	- Mötesplatser	
30	- Aktiviteter	
31	- Prevention	
32	- Sammantaget	
34	Metod	
35	Kommunstatistik	
36	Referenser	

Årets tema

Kommuners arbete med unga HBTQ+

Kommunerna har en viktig roll för alla barn och ungdomar. Skolan, fritidsverksamhet, kulturverksamhet, arbete med psykisk hälsa och mycket mer är otroligt viktiga delar av många ungas liv. Unga har inte samma möjlighet till att styra sina egna liv och är därför mer beroende av det offentliga. Särskilt gäller det för unga hbtq+ personer som inte alltid kan räkna med familjens stöd och som tyvärr fortfarande möter diskriminering och otrygghet.

Kommunernas arbete för unga hbtq+ personer

Mötesplatser för unga hbtq+ personer

”

Trygga mötesplatser är avgörande för att skapa goda förutsättningar för en meningsfull och utvecklande fritid för unga hbtqi-personer. De kan fungera som en paus från majoritetssamhällets normer och den minoritetsstress dessa normer skapar.

- Från MUCF:s (2024) rapport Stärka förutsättningarna att skapa och bibehålla fysiska och digitala mötesplatser för unga hbtqi-personer.

Det är väletablerat i forskningen kring ANDTS att risk- och skyddsfaktorer är viktiga för att förebygga alkohol och narkotikabruk bland unga. En trygg skola, ett bra familjeliv, en meningsfull fritid och liknande är otroligt viktigt. Vi vet att även om det finns flera otryggheter så är det viktigt att det finns åtminstone en av dessa arenor som ger trygghet, som kan vara en trygg plats att samla energi i för att kunna hantera andra utmaningar. Unga hbtq+ personer utmärker sig för att ha få trygga miljöer. De generella insatser som finns i skola når allt för sällan dessa unga. Många har ett otryggt familjeliv. De har svårare att hitta fritidsplatser som är accepterande. Därför är det viktigt att det finns riktade insatser för just unga hbtqia+ personer.

MUCF har gjort flera granskningar av unga hbtqia+ personers förutsättningar. Dessa ger en fördjupad bild av unga hbtqia+ personers utmaningar, förutsättningar och behov. Rapporten som citeras ovan är en förstudie inför en kartläggning av landets hbtqia+ mötesplatser för unga (MUCF, 2024). Särskilt två andra stu-

dier av myndigheten bör nämnas: *Olika verkligheter - Unga hbtq-personer berättar om sina levnadsvillkor* (MUCF, 2019), där deltagarna berättar om begränsningar och inskränkningar av deras levnadsvillkor. Samt studien *Trygga och inkluderande miljöer - Unga hbtq-personer om sina erfarenheter av skolan och fritiden* (MUCF 2021), där samma ämnen utforskas vidare.

Det bor nästan 1,5 miljoner unga mellan 10-25 år i kommunerna som svarat på vår enkät. Av dem bor nästan en miljon, eller 67 procent i en kommun som har en mötesplats för unga hbtq+ personer. Det är en förvånansvärt hög andel, vilket beror på hur kommunerna ser på mötesplatserna. Hur intensivt arbetet är skiljer sig mellan kommunerna kraftigt, vissa kommuner har en årlig träff medan andra har veckoträffar.

Trots att många unga bor i en kommun som har hbtq+ mötesplatser så är det endast 67 kommuner av de svarande som har en sådan mötesplats¹, eller 35 procent. Det finns ett tydligt samband mellan hur många som bor i en kommun och att de har en mötesplats för unga hbtq+ personer.

1 Det går att jämföra med den tidigare nämnda rapporten från MUCF (2024) där de utgår ifrån 65 mötesplatser som myndigheten känner till.

Det är tydligt att mötesplatserna är samlade i städer och delas av flera kommuner. I samlingsorterna, kommungrupp A1, B3 och C6 i SKR:s kommungruppsindelning, har 64 procent av kommunerna en mötesplats för unga hbtq+ personer. I pendlingskommuner (A2, B4, C7) är det motsvarande endast 29 procent. På så vis går det att hävda att fler unga har fysisk tillgång till hbtq+ mötesplatser då de ofta finns i en närliggande kommun som går att pendla till.

Bland mindre kommuner (med färre än 3000 unga mellan 10-25 års ålder) är det endast 14 procent som har en mötesplats för unga hbtq+ personer. Landsbygds-kommunerna generellt har en liknande andel. Alltså har unga hbtq+ personer som växer upp på landsbygden mycket sämre tillgång till mötesplatser.

Detta ger dock inte hela sanningen. I MUCF:s (2024) kartläggning av mötesplatser så hade bara tre fjärdedelar öppet minst en gång i veckan, övriga hade öppet mer sällan. Undersökningen led av att endast 27 mötesplatser svarade och det finns en stor risk att "starkare" mötesplatser svarade i större utsträckning och att det därför ger en orättvist god bild av öppetiderna.

Vår enkät identifierade fler mötesplatser och vi har indikationer i frisvaren om att flera mötesplatser har öppet sällan. Därför menar vi att den goda bilden som målas upp av enkäten ska tas med försiktighet. Det är många unga hbtq+ personer som har fysisk tillgång till mötesplatser, men hur frekvent dessa mötesplatserna har öppet bör undersökas vidare. Samtidigt finns en risk av att kommunerna tolkar den generella verksamheten som riktad vilket ger en missvisande bild av deras arbete.

Kommunernas attityder till unga hbtq+ personer

Oroväckande många kommuner svarar att de inte har ett särskilt arbete riktat till unga hbtq+ personer för att deras verksamhet riktar sig till alla. Det är fint att kommunerna vill välkomna alla i sin verksamhet men det är en attityd som gör skada.

En stor andel av kommuner gör det tydligt att de välkomnar alla i sin fritidsverksamhet. Ibland är det i mer oskyldig form, exempelvis skriver en kommun:

Vi jobbar för trygga verksamheter för att alla ska känna sig välkomna.

Ibland är det dock väldigt tydligt varför det är problematiskt. Kommunen nedan gör det tydligt att de inte arbetar särskilt med en grupp utan att de arbetar för alla unga.

Vi pekar inte ut hbtq+ specifikt, vi jobbar för ALLA ungas inflytande.

Det är många kommuner som svarar på liknande sätt och det säger mycket om arbetet med unga hbtq+ personer som görs i dessa kommuner. Att inte göra skillnad på unga och arbeta för alla är fint, men det är också ett absolut minimum. Kommuner ska arbeta för ungas fritid, det är en del av kommunernas skyldighet enligt Barnkonventionen och beroende på hur man tolkar Socialtjänstlagen. Att kommuner säger att de arbetar för alla unga är ungefär detsamma som att säga att "Vi diskriminerar inte aktivt olika grupper barn".

Vi menar att kravet på kommuner måste vara högre. Det räcker inte att säga att man i den egna verksamheten inte diskriminerar, de måste även främja olika ut-satta grupper. Var fjärde ung hbtq-person har avstått från fritidsaktiviteter av rädsla

för att bli dåligt bemött (MUCF 2019). För dem räcker inte den ordinarie fritidsverksamheten. Om kommunerna vill arbeta för alla ungas möjlighet att delta så behöver de riktade insatser.

Unga hbtq+ personers inflytande

I enkäten fick kommunerna fritt svara hur de arbetade med ungas inflytande. Detta har sedan kodats till sju olika typer av svar, se tabell. Frisvaren varierar mycket och kommunerna är olika ingående i verksamheten, vissa beskriver endast de stora dragen medan andra går in på många exempel. Därför ska svaren tolkas med försiktighet.

Nej	
Särskild remiss, referensgrupp eller liknande	Ospecifikt
HBTQ-certifierad verksamhet	Arbetar med det i ordinarie organisation
Stöd eller samarbete med föreningar	Insamlande av åsikter från gruppen (ex intervju)

62 procent av kommunerna anger att de inte arbetar med unga hbtq+ personers inflytande. Den vanligaste insatsen är att kommunerna har hbtq-certifierad verksamheten på något sätt, det har 17 procent av kommunerna gjort. Vad som har certifierats skiljer sig, vanligast är bibliotek eller fritidsverksamhet, men några har certifierat exempelvis ledningskansli. Därefter är det vanligt att kommunerna har någon form av insats genom den ordinarie organisationen, 15 procent, det kan till exempel vara att man har en arbetsgrupp som riktar sig mot hbtq+ frågor. Det skiljer sig i huruvida det är ett riktat arbete mot just hbtq+ personer eller frågor, eller om det är ett mer generellt arbete kring delaktighet. Generellt är det inte så stora insatser det handlar om.

Övriga insatser är ovanliga. Stöd till föreningslivet har 10 procent av kommunerna och 5 procent har ett ospecificerat arbete. En del kommuner samlar strukturerat in åsikter från målgruppen. Vanligast är genom att de själva söker sig till gruppen och intervjuar dem eller liknande, vilket 6 procent av kommunerna gör. 4 procent har någon form av remissorgan eller liknande som de rådfrågar målgruppen genom. Det finns ett liknande samband kring kommunernas centralitet och befolkningsstorlek kring arbetet med unga hbtq+ personers inflytande. Arbetet är mycket vanligare i samlingsorterna jämfört med pendelkommuner, och är nästan helt obefintligt på landsbygden.

Även de insatser som borde vara mindre knutna till befolkningsstorlek, såsom certifiering, har en tydlig koppling till kommunernas storlek. 26 procent av samlingsorter har certifierad verksamhet, motsvarande för pendelkommuner är 15 procent och för småkommuner i 5 procent av fallen.

Sammanfattning

kommuners arbete för unga hbtq+ personer

Stadsprivilegie

Insatserna är oftast centrerade till samlingskommuner och större kommuner.

3/4 stöttar ung hbtq

Endast var fjärde kommun säger att de inte har något arbete för att stötta unga hbtq+ personer. Det finns insatser i de flesta kommuner, även om de ofta är mycket begränsade i omfång.

Satsar lågt

Det finns en problematisk syn på hur kommunerna beskriver sin fritidsverksamhet, där de ser den basala grundnivån som slutmålet.

Narkotika- politikens utveckling

Det är mycket som händer i narkotikapolitiken för tillfället. Nyligen var narkotikautredningen (SOU 2023:62) ute på remiss och UNF har valt att svara, ni kan läsa vårt remissvar på unf.se.

Något vi är särskilt glada över är att de uppmärksammar ANDTS-arbetet lokalt i kommunerna. De har även tagit fram ett underlag till utredningen som granskar utvecklingen av det ANDT-förebyggande arbetet 2016-2021 (Leifman 2023).

Deras undersökning visar att det finns en relativt sett god grundstruktur för det ANDT-förebyggande arbetet i kommunerna. Emellertid påtalas att både strukturerna och insatserna har successivt minskat under perioden. De lyfter även att det finns betydande skillnader mellan kommunerna.

Nyktra mötesplatser för unga

Varför är nyktra mötesplatser för unga viktiga?

320 000 barn i Sverige påverkas negativt under sin uppväxt av en förälders alkoholkonsumtion (CAN, 2019). Det kan göra stor skillnad för en ungdom att ha möjlighet att få komma hemifrån till en trygg plats - fri från droger - och erbjudas att göra något meningsfullt med sin tid.

Nyktra mötesplatser innefattar många olika typer av verksamheter - från fritidsgårdar och idrottsföreningar till bibliotek, studiecirkel och andra föreningar. Den gemensamma faktorn är att nyktra mötesplatser ger unga möjlighet att mötas och utvecklas i en trygg miljö som ger ett socialt umgänge utanför skolan.

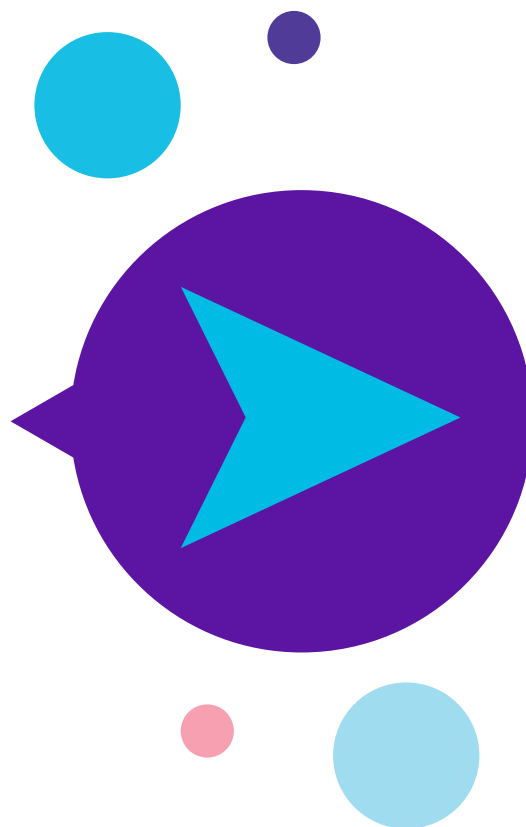
De senaste åren har det skett en oroande utveckling bland ungas psykiska hälsa, allt fler mår sämre. Samtidigt ser vi att skolan har blivit ett allt större stressmoment i ungas liv. Då blir det stärkande arbetet med ungas mötesplatser extra viktigt. Andelen unga i skolan med psykosomatiska besvär har dubblats och det finns ett påtagligt samband mellan skolprestation och psykisk hälsa (Folkhälsomyndigheten, 2016).

Alla ungdomar förtjänar de bästa förutsättningarna för sina framtida liv. En viktig del i att skapa dessa förutsättningar är att se till att det finns ett brett utbud av drogfria aktiviteter som unga har tillgång till på sin fritid, även under kvällar och helger.

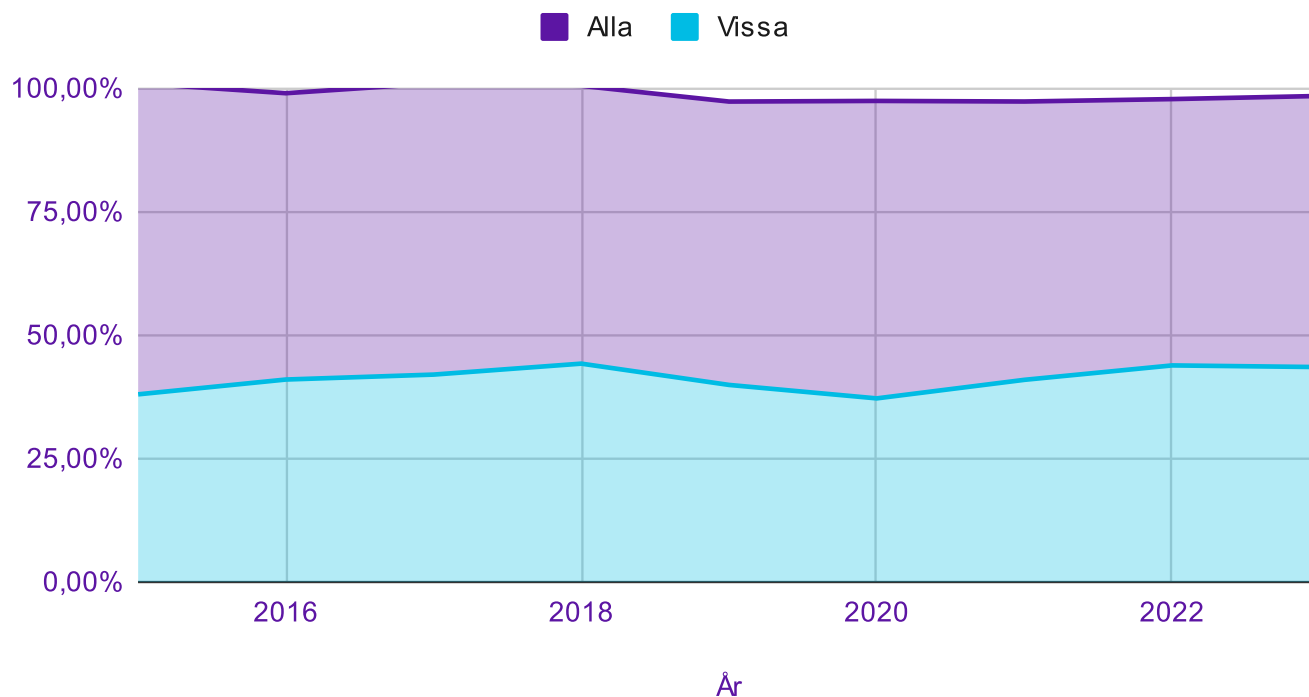

Öppettider vardagskvällar

Endast sju kommuner erbjuder inte unga nyktra mötesplatser på vardagskvällar. 55 procent av kommunerna har nyktra mötesplatser för unga på alla vardagskvällar och 44 endast på vissa vardagskvällar. Alla kommuner bör erbjuda unga nyktra mötesplatser vissa vardagskvällar. De allra flesta kommuner både kan och bör erbjuda det varje vardagskväll.

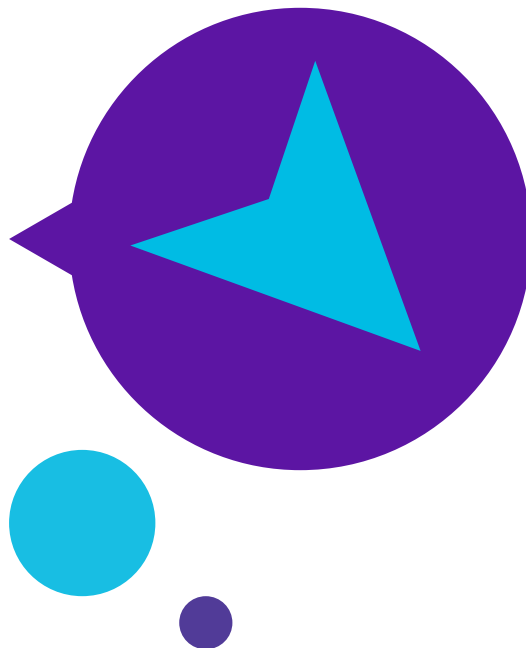
Öppna mötesplatser vardagar (Staplat ytdiagram)

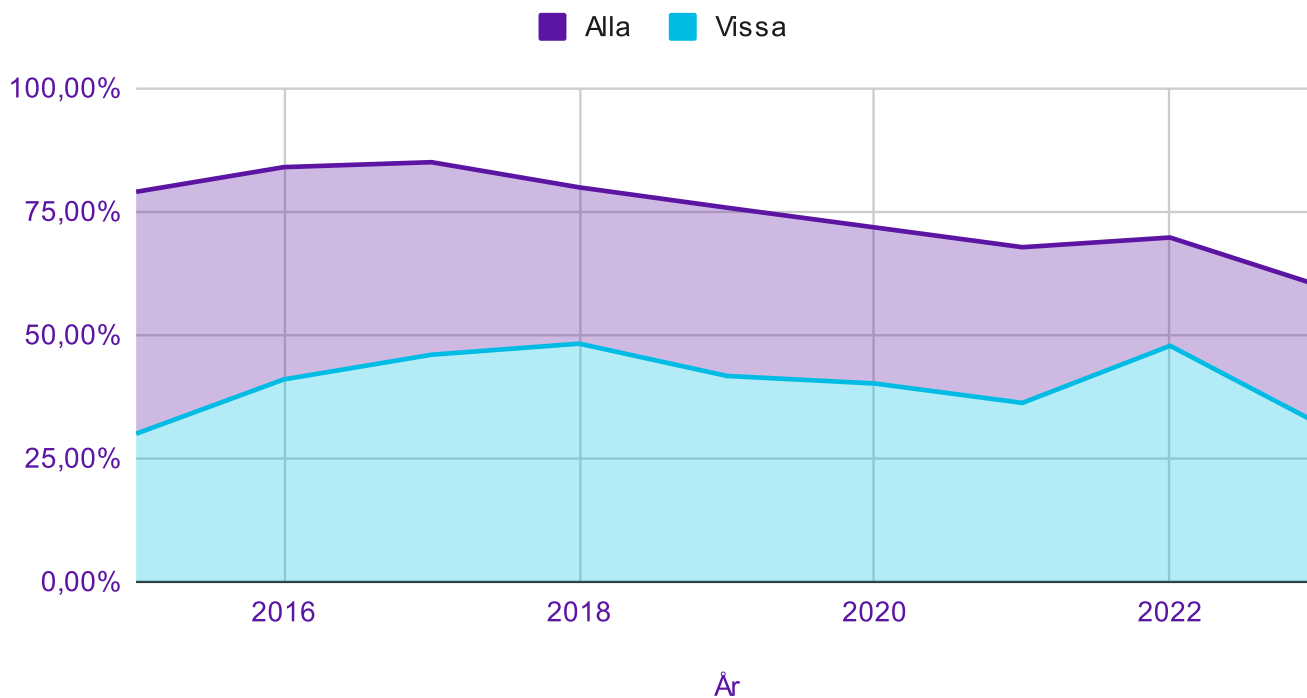
Öppettider helgkvällar

Utbudet på sena fredagar och lördagar är sämre. Endast 60 procent av kommuner har över huvud taget öppet sena fredags- och lördagskvällar. Bara 28 procent har nyktra mötesplatser för unga som har öppet sent varje fredag och lördag. Det finns en oroväckande långsiktig trend av att allt färre kommuner erbjuder mötesplatser som har öppet sent på fredagar och lördagar. 2015 hade 79 procent av kommuner det.

Även andelen kommuner som har nyktra mötesplatser som har öppet sent på lördagar har minskat kraftigt. 2015 hade 21 procent av kommunerna det medan 2023 var det endast 16 procent.

Öppna mötesplatser helger (Staplat ytdiagram)

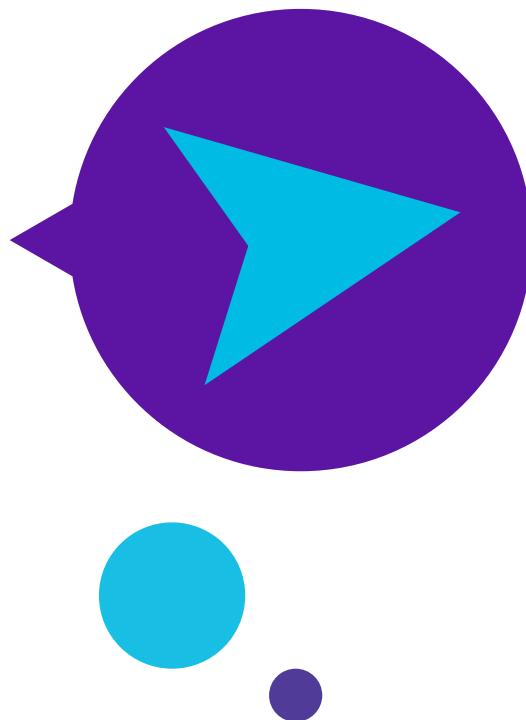

Fritidsgårdar

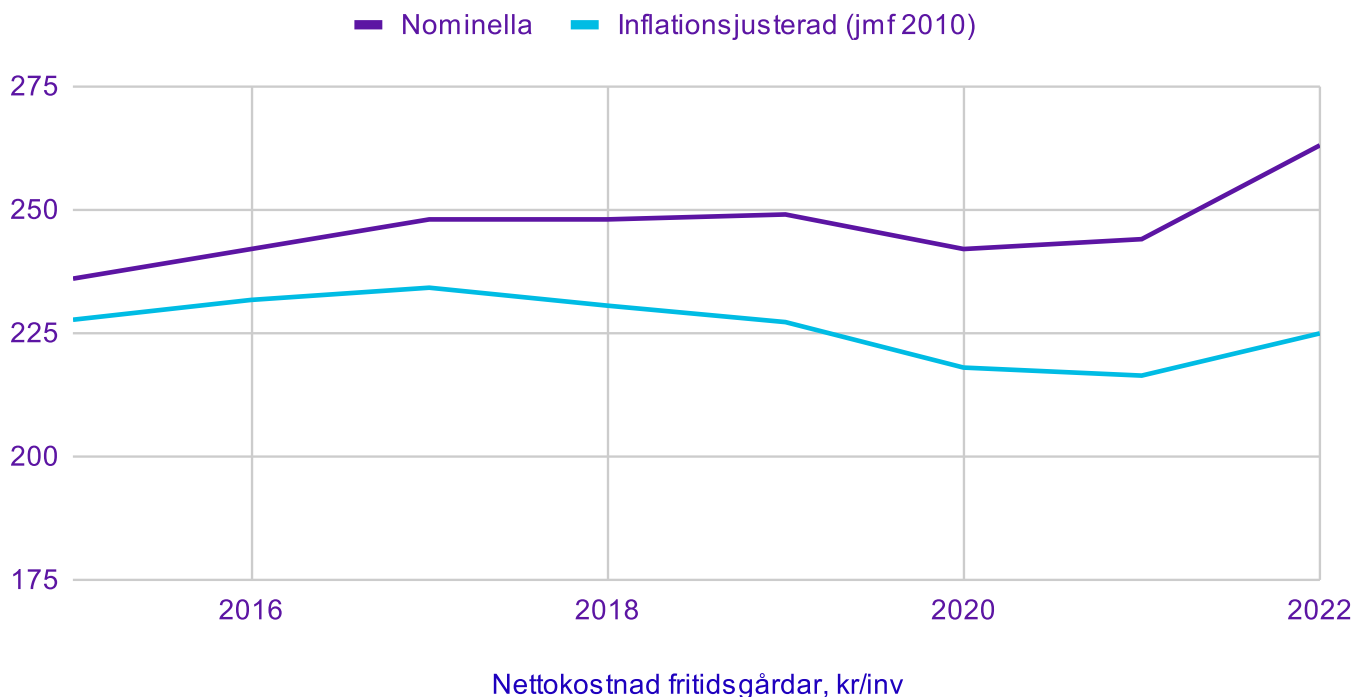
Uppgifterna om antalet fritidsgårdar har inte uppdaterats sedan 2019. Därför går det inte att säga något meningsfullt om antalet fritidsgårdar. Istället får vi studera utvecklingen av kostnaden för fritidsgårdar per invånare. Tidigare versionen av rapporten har fokuserat på bruttokostnader men vidare kommer nettokostnader att användas. En snittkommun hade 232 kr i nettokostnader för fritidsgårdar 2022, och rikssnittet var 263 kr².

Över tid har kommunerna lagt allt mer pengar på fritidsgårdar i nominella termer, från 197 kr 2015 i rikssnitt till 263 kr 2022. Men om man justerar för inflation lägger kommunerna mindre pengar på fritidsgårdar 2022 jämfört med vad de gjorde 2015. Detta är också innan den stora inflationschocken 2023 som inte går att se förrän nästa år. Preliminära uppgifter tyder på att det kommer bli en stor reell nedskärning för fritidsgårdarna.

¹ Snittkommunen är ett mått på ett ovägt medelvärde, alltså hur mycket lägger varje kommun per inv., sedan delar man de snitten för alla kommunen. Rikssnittet är ett vägt medelvärde, alltså hur mycket som läggs för hela landet, eller hur många kr per inv.. går till fritidsgårdar.

Vägt medel över tid

Digital fritidsverksamhet

Förra årets rapport fokuserade på pandemins påverkan på kommunernas arbete och uppmärksammade att nästan varannan kommun har eller hade digital fritidsverksamhet under pandemin. Endast 16 procent av kommunerna hade digital fritidsverksamhet under 2022 medan 29 procent hade då haft det under pandemin men hade inte det längre.

Årets enkät överraskar, i år svarar 35 procent av kommunerna att de har digital fritidsverksamhet, och endast 6 procent att de inte har det nu, men att de haft det tidigare. Alltså är det många kommuner som har återupptagit den digitala fritidsverksamheten. Det är otroligt goda nyheter och om satsningen håller i sig så kan det vara den största nationella utvecklingen på området sedan kommunrankningen startade.

Nyktra och kostnadsfria fritidsaktiviteter för unga

Varför är fritidsaktiviteter viktiga?

Unga behöver och har rätt till en bra fritid. Vi lever i en värld där alla inte har råd med fritidsaktiviteter. Därför är det viktigt för samhället att gå in och skapa fritidsaktiviteter. Här har kommunerna en viktig roll.

För de yngre grupperna bland ungdomar finns det sällan själv möjlighet att kontrollera sin fritid. Därför är det viktigt att det finns olika fritidsaktiviteter så att även de har tillgång till en meningsfull fritid. För de äldre ungdomarna finns det sällan fritidsaktiviteter och därför skapar de ofta sina egna. Det kan vara bra men det kan också göra att de hamnar på otrygga platser, där alkohol och andra droger förekommer.

UNF menar att alla unga har en rätt till en meningsfull fritid, oavsett ekonomiska eller sociala resurser. Unga har inte bara rätt till fritidsaktiviteter, utan de har även rätt att få testa på olika aktiviteter.

Att ha något att göra är viktigt för unga. Där får de en möjlighet att utvecklas. De får utveckla sina sociala förmågor och de kan lära känna fler. Aktiviteter är också något som ger mening för ungdomar. Alla unga gynnas av att ha något meningsfullt att göra på fritiden.

Arrangerade aktiviteter

Utbudet på aktiviteter i kommunerna är ungefär samma som tidigare år. Nästan alla kommuner har fritidsgård eller motsvarande. Därefter är utflykter (80 procent) och sportarrangemang (73 procent) vanligast. Många kommuner, även om det är allt färre, erbjuder möjligheten att söka pengar för egna aktiviteter (59 procent). Större kulturarrangemang (56 procent) är något ovanligare än tidigare, medan samtalsgrupper är något vanligare (45 procent). Ovanligast är studiecirklar (33 procent) och festivaler (32 procent).

97%

av svarande kommuner
har fritidsgårdar eller
motsvarande

80%

av svarande kommuner
arrangerade resor eller
utflykter

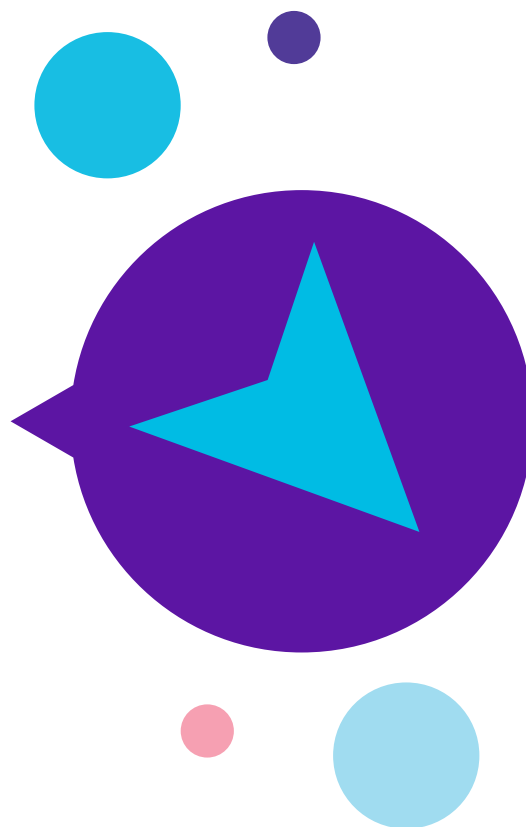
32%

av svarande kommuner
arrangerade festivaler

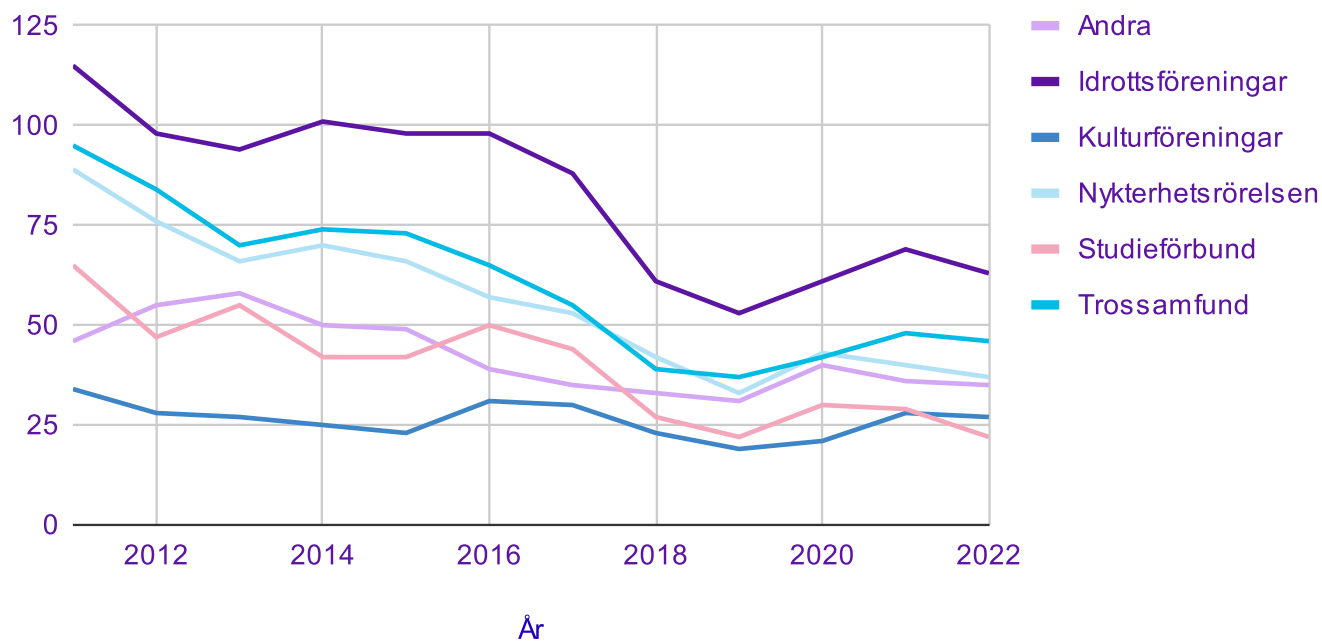
Föreningslivet

Allt fler kommuner ger föreningar information eller utbildning om alkohol och andra droger. Samtidigt ser vi att allt färre kommuner samverkar med civilsamhället kring alkohol och narkotika. Även om kommunerna till viss del ger mer stöd så har samverkan kraftigt minskat de senaste 10 åren på området. Färre kommuner samarbetar med föreningslivet kring drogfrihet, endast 65 procent 2023 jämfört med 71 procent 2020, när uppgiften började mätas.

Ungefär varannan kommun, 53 procent, informerar aktivt unga om de föreningar som finns. Medan 71 procent tillhandahåller information till unga om föreningar. Det är ungefär lika stor andel som tidigare år.

Kommunernas samverkan med idéburna organisationer kring alkohol (antal)

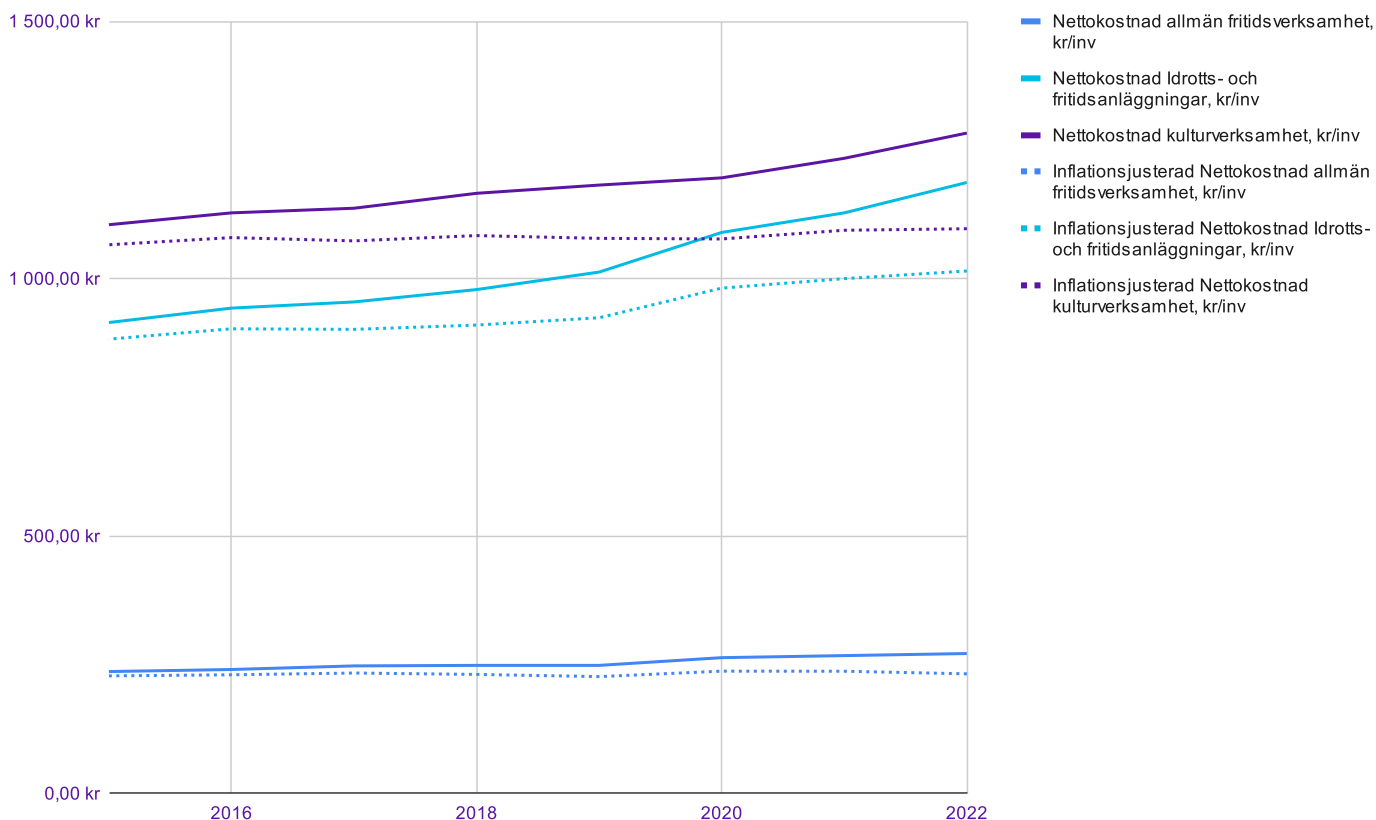
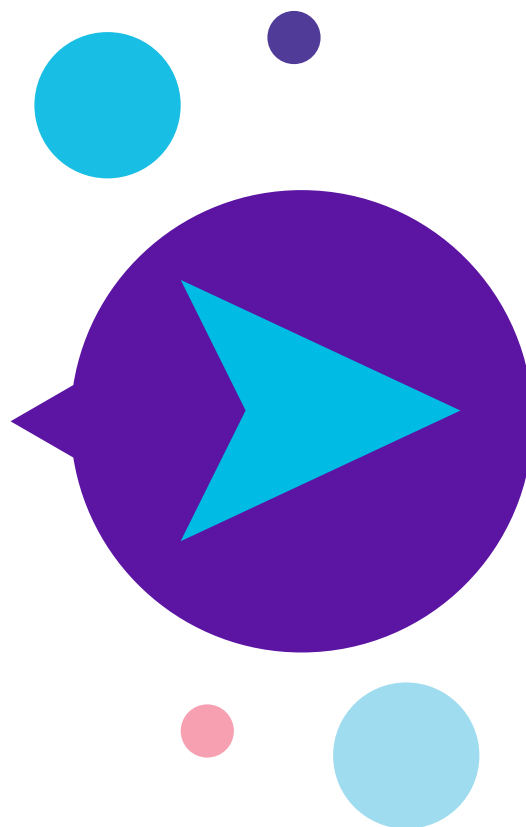

Resurser

Notera att tidigare versionen av rapporten har fokuserat på bruttokostnader men vidare kommer nettokostnader att användas, precis som i delen om fritidsgårdar. I diagrammet nedan går det att se hur den allmänna fritidsverksamheten, idrotts- och fritidsanläggningarna och kulturverksamheten alla fått mer resurser över åren.

När utvecklingen inflationsjusteras är det tydligt att trots större tillskjutna medel över åren så täcks knappt inflationskostnaden. Endast idrotts- och fritidsanläggningar har fått en reell ökning sedan 2015.

Resurserna till områdena har alltså varit ungefär densamma över det senaste decenniet. Det går varken att prata om någon satsning eller nedskärning. Nämnvärt är dock att både fritidsverksamheten och kulturverksamheten har fått fler uppdrag, kopplat till bl a det brottsförebyggande arbetet. Så samma pengar ska idag räcka till mer än vad de gjort tidigare.

Ungas inflytande

Varför är ungas inflytande viktigt?

Samhället bör sträva för att alla individer ska känna att de har makt över och inflytande på sina egna liv och samhällets utveckling. Det kräver ett demokratiarbete som även inkluderar unga.

Det räcker heller inte att det finns möjlighet att göra sin röst hörd. Samhället måste arbeta för att stärka unga så de kan, vill och får sin röst hörd. Unga måste ha en reell möjlighet att påverka sin omgivning.

Detta är självklart ett viktigt arbete att göra riktat mot alla människor, men särskilt unga behöver extra mycket stöd för att de ska kunna ta plats i samhället. Medan vuxna har den grundläggande rättigheten att få påverka genom att rösta och har en större egen förmåga behövs andra insatser för att ge unga inflytande.

Det finns flera enkla åtgärder som kommuner kan arbeta med för att öka ungas inflytande. Barnkonventionen är ett verktyg som kommuner aktivt kan arbeta med för att ge barn och unga en röst i samhället. Ett ytterligare sätt att ge ungdomar direkt inflytande över sina liv och sin omgivning är att kommuner kan ha remiss- eller beslutsorgan som drivs av unga.

Genom att unga får goda möjligheter till inflytande byggs både starka individer och ett starkare samhälle. Om unga däremot inte får känna att de kan påverka sina livsförutsättningar riskerar det att uppstå stora negativa effekter för såväl samhälle som individ. Därför är ett aktivt och uppsökande arbete för ungas inflytande viktigt för en hållbar framtid.

Strategiskt arbete för att ge unga inflytande

Det finns många olika sätt som kommuner kan arbeta strategiskt för att ge unga inflytande, men för att arbetet ska bli långsiktigt behövs strategier, handlingsplaner eller liknande. Det har 45 procent av Sveriges kommuner. Andelen ökade något under 2020-2021 men är tillbaka på samma nivåer som 2015.

För att unga ska kunna ha inflytande måste de känna till besluten som berör dem. Drygt var fjärde kommun arbetar med riktad information till unga om beslut som rör deras fritid. 2023 var det endast 27 procent av kommuner som uppgav att de hade det, det kan jämföras med 40 procent 2021.

De flesta kommuner har någon form av insats för ungas inflytande. 72 procent uppger att de har en annan riktad insats än de som vi efterfrågat. Det är vanligt att kommunerna har ett arbete kring elevråden, särskilt ansvarig personal eller dialogmöten av olika slag. Nivån på insatserna skiljer sig från att vara under det lagstadgade kravet på delaktighet till ett att vara ett omfattande arbete för att involvera unga.

Besluts- och remissorgan

Var tredje kommun har ett besluts- eller remissorgan för unga där de själva kan organisera sig. Remissorgan är viktiga för att unga ska kunna organisera sig och yttra sig om frågor de anser viktiga, medan egna beslutsorgan ger unga egenmakt och större möjlighet att själva påverka agendan.

Endast var tionde kommun har ett beslutsorgan för unga, det är ungefär samma som tidigare år. 30 procent av kommuner har ett remissorgan. Det kan jämföras med remissorgan för pensionärer, som alla utan fyra kommuner visade sig ha när

SPF Seniorerna granskade frågan (Seniorerna, 2023). Ungdomar, precis som pensionärer, är en särskilt skyddsvärd grupp och det bör finnas ett remissorgan eller liknande för båda grupper i samtliga kommuner.

Kommunrankningen har ändrat sin formulering något över åren i frågan, tidigare frågades om både remiss- och beslutsorgan i samma fråga. 2015 hade 49 procent av kommuner ett beslut- eller remissorgan. 2023 var det endast 33 procent. Det har skett en stadig avveckling av det kommunalt organiserade ungdomsinflytandet sedan 2017. Det går heller inte att se att införandet av barnkonventionen skulle gjort någon nämnvärd skillnad trots att kommunernas ansvar nu är mycket tydligare definierat.

Barnkonventionen

Sedan barnkonventionen blev lag 2020 så har UNF undersökt hur kommunerna efterlever konventionen i frågor om ungas inflytande. Artikel 12 av barnkonventionen säger att:

Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån barnets ålder och mognad.

I enkäten finns en fråga om kommunerna har ett särskilt arbete kring barnkonventionen för att öka ungas inflytande eller för att lyssna på ungas åsikter. Kring 61 procent av de svarande kommunerna arbetar med barnkonventionen för att öka ungas inflytande och 62 procent arbetar med barnkonventionen för att lyssna på ungas åsikter. Andelen kommuner som har ett arbete kring barnkonventionen kring dessa frågor har varit ungefär densamma sedan barnkonventionen blev lag.

Alkohol- och narkotika-prevention

Varför är det alkohol och narkotika-preventiva arbetet viktigt?

Varje år dör drygt 4 500 personer av alkohol (Bäckström och Wamala, 2012, s. 79) och kring 550 av andra droger (Folkhälsomyndigheten, 2019, s. 20). Ingen ska behöva dö av alkohol och andra droger. Varje år kostar alkoholen samhället 103 miljarder (Ramboll, 2019) och narkotika-bruket 38,5 miljarder (Institutet för Hälso- och Sjukvårdsekonomi, 2022:5), vilket är ungefär lika mycket som 13 procent av statens samlade utgifter.

Många dödsfall, sociala och samhällsekonomiska kostnader går att förebygga genom olika alkohol- och narkotikapreventiva åtgärder. Några av dessa har redovisats under tidigare kapitel, men de mer generella åtgärderna studeras nedan.

UNF tycker att det viktigaste sättet att motarbeta drogskador är genom prevention. Endast med prevention kan vi bli av med drogskador. För att lyckas med det preventiva arbetet krävs att kommunerna arbetar med alla aspekter av alkohol- och narkotikafrågan, därför måste det genomföra hela den kommunala verksamheten. Det preventiva arbetet är extra viktigt för unga. Alkohol- och drogvanor etableras ofta i en alltför ung ålder. Därför är det extra viktigt med ett starkt preventivt arbete lokalt. Särskilt viktigt är det att aktörer som arbetar med ungdomar engageras i arbetet, såsom skola, föreningar och kommunens sociala verksamhet.

Under pandemin så har det funnits en stor oro för att kommunerna har skurit ner eller inte nått unga i det drogpreventiva arbetet. Samtidigt har ungas förändrade vanor med mer isolering och mindre socialt umgänge under pandemin kanske också påverkat ungas alkohol- och narkotikaanvändande. Denna rapport ger endast svar på hur kommunernas arbete har utvecklats.

I Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysnings nationella skolundersökning (2022) går det att läsa mer om hur ungas alkohol- och narkotikaanvändning har utvecklats. Det finns inga stora trendbrytande förändringar, användandet verkar fortfarande gå ner över tid, men pandemins effekter behöver studeras mer för att vi ska veta mer med säkerhet.

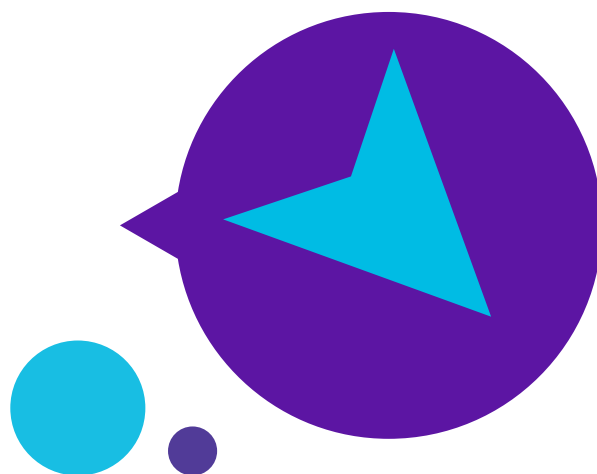
Styrdokument

Styrdokument är långt ifrån det viktigaste en kommun kan ha för att bedriva ett bra ANDTS-förebyggande² arbete, men det är en god förutsättning och en bra indikator på hur kommunerna arbetar. 58 procent av kommunerna har det ANDTS-förebyggande arbetet integrerat i dess ordinarie struktur med mål med budget, vilket är en viktig förutsättning för att arbetet ska kunna prioriteras. Sedan frågan började undersökas 2013 så har det varit ungefär lika många kommuner som svarat så.

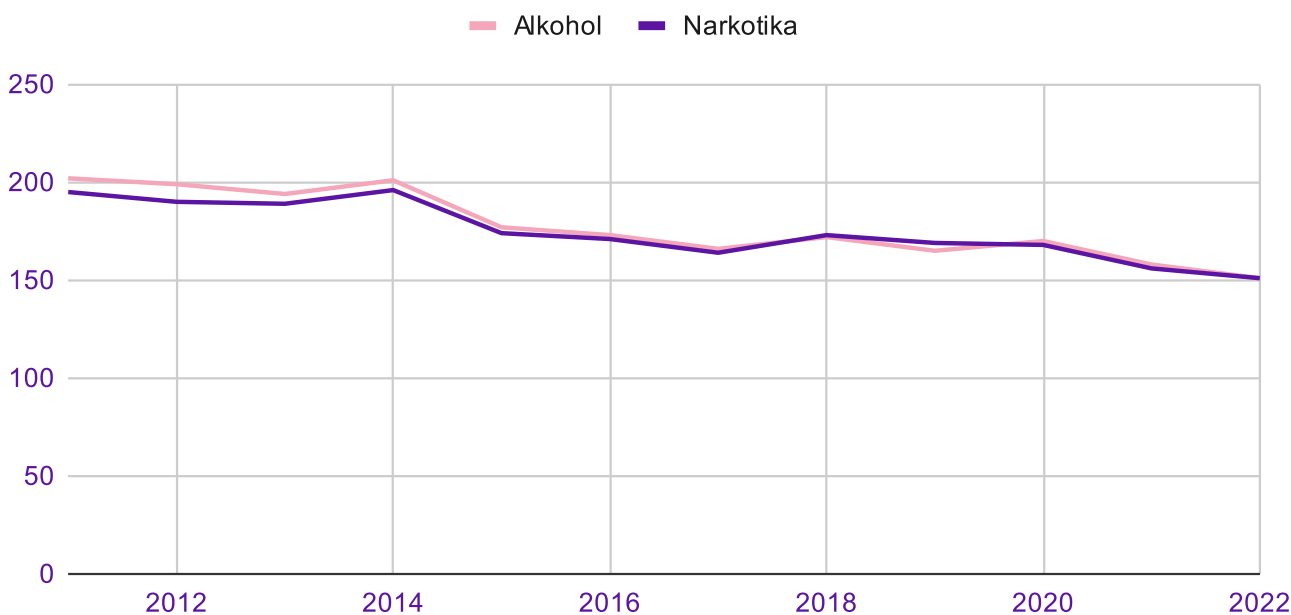
Det är allt färre kommuner som har med det alkohol- och narkotikaförebyggande arbetet i deras politiskt övergripande program. Från två tredjedelar av alla kommuner 2011 till endast hälften 2022. Det är en oroande trend, särskilt att det sker samtidigt som behovet av det förebyggande arbetet har ökat.

År 2022 var det 57 procent av kommuners policy för grundskolan som inkluderade det alkohol- och narkoti-

kaförebyggande arbetet, medan det endast var 45 procent som gör motsvarande för gymnasieskolan. Det har funnits en svag men långsiktig trend av att fler kommuner har inkluderat det alkohol- och narkotikaförebyggande arbetet i skolpolicydokument. Senaste uppgifterna, 2022, visar på ett kraftigt trendbrott. Det var många fler kommuner som hade det förebyggande arbetet inkluderat i policydokumentet för grundskolan, 67 procent, och gymnasieskolan, 58 procent.

Har kommunen ett politiskt program som innehåller alkohol eller narkotika?

2. ANDTS står för Alkohol, Narkotika, Dopning, Tobak och Spel om pengar.

Samverkan

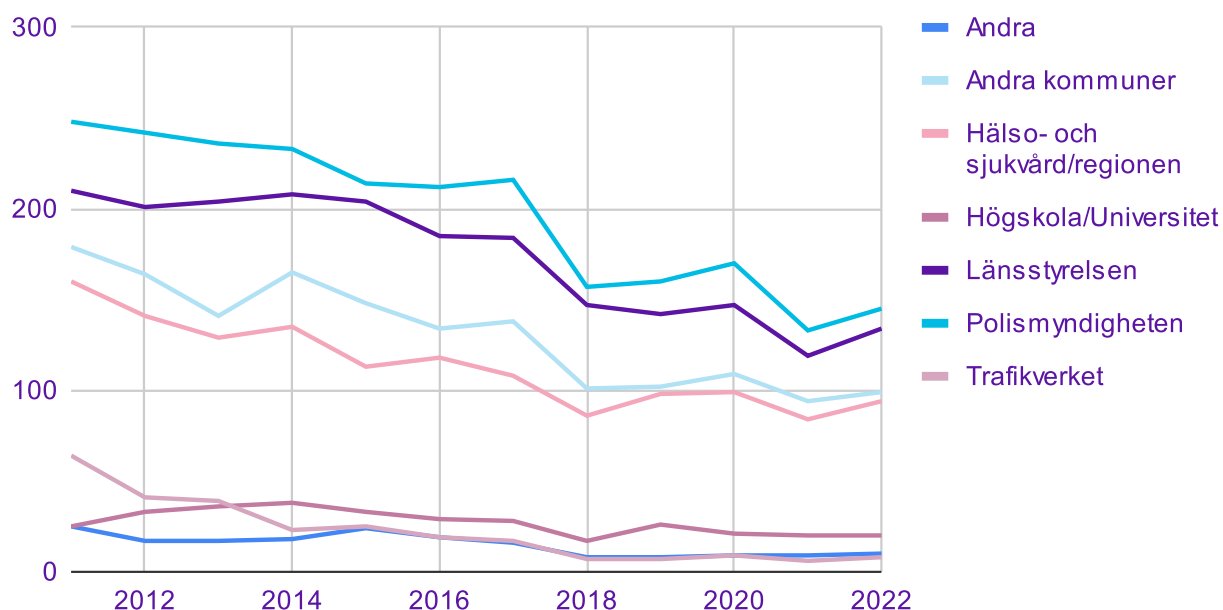
Historiskt har de flesta kommuner samverkat med myndigheter i det alkohol- och narkotikaförebyggande arbetet. Samverkan har sorgligt nog nedmonterats i de flesta kommuner, vilket går att se i diagrammet nedan. Utvecklingen är liknande för det narkotikaförebyggande arbetet. Det vanligaste är fortfarande att kommunerna samverkar med polisen, 50 procent, och länsstyrelsen, 46 procent.

Det är oroande att så få kommuner samverkar med polisen och länsstyrelsen, särskilt i och med att de tre aktörerna har på olika sätt ansvar för det alkohol- och narkotikaförebyggande arbetet. Det borde vara en självklarhet med samverkan i de flesta kommuner.

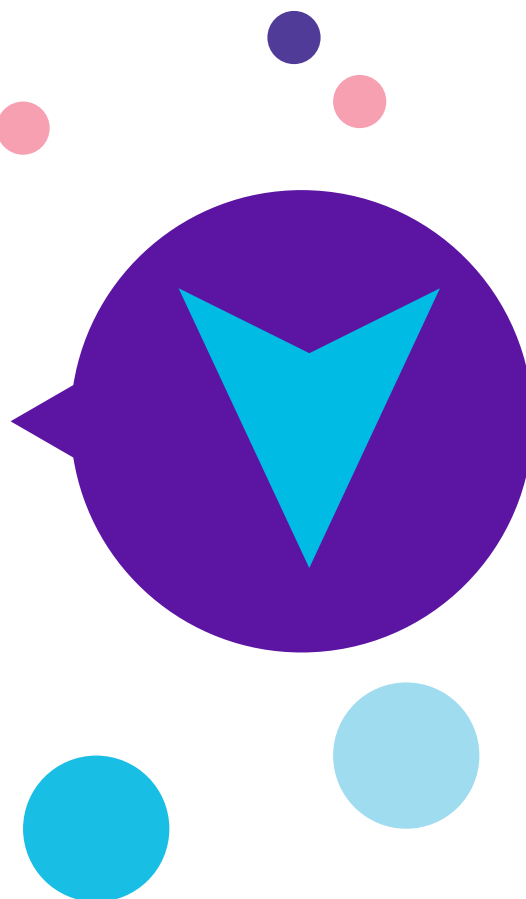
Ungefär var tredje kommun, 34 procent, samverkar med andra kommuner och ungefär lika många, 32 procent, samverkar med vården. Det är mycket ovanligare att samverka med högre läroverk, 7 procent, Trafikverket, 3 procent, och andra, 3 procent.

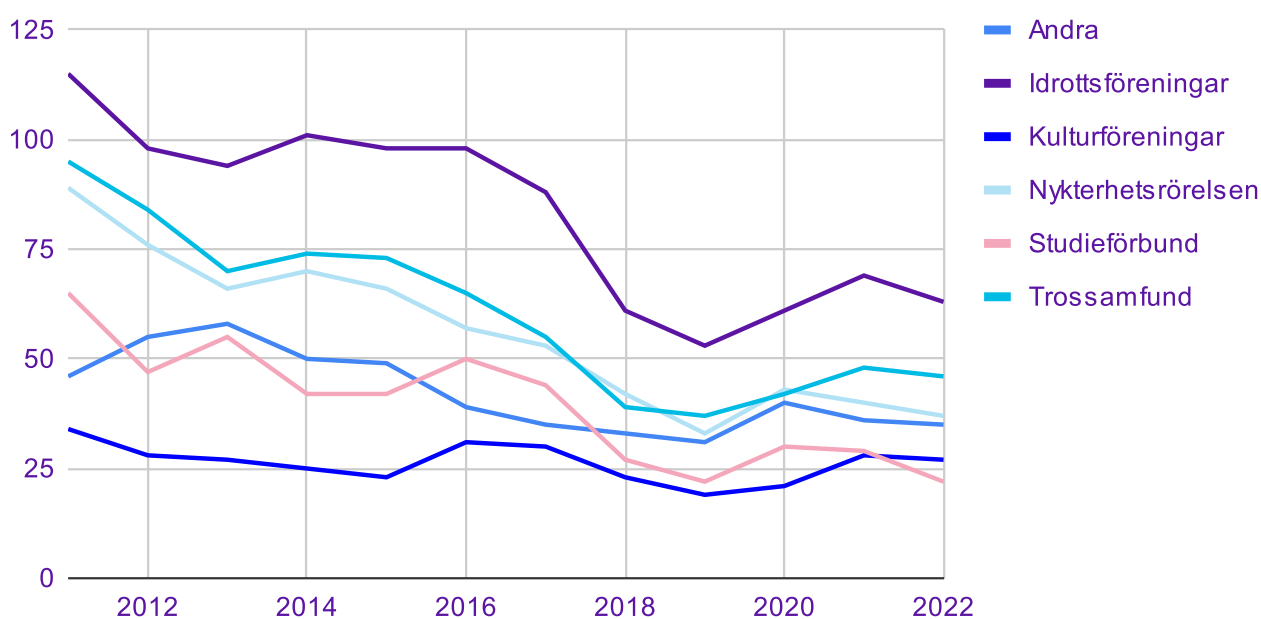
Kommuners samverkan med myndigheter kring alkoholförebyggande arbete

Precis som med samverkan med myndigheter är det allt färre kommuner som samverkar med idéburna organisationer. Det har skett en halvering i antalet kommuner som samverkar med idrottsföreningar, 22 procent, trossamfund, 16 procent, nykterhetsrörelsen, 13 procent, och studieförbund, 8 procent. Endast samverkan med kulturföreningar, 9 procent, och "andra", 12 procent, är kvar på liknande nivåer som 2011.

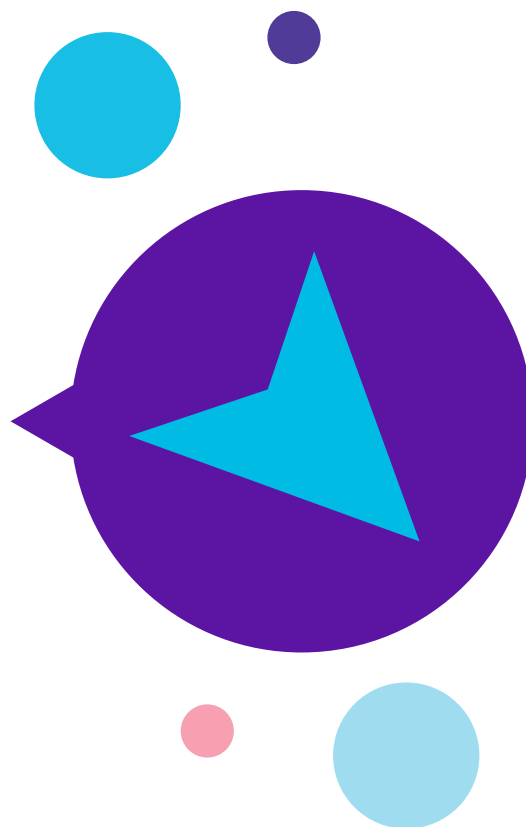

Kommuners samverkan med idéburna organisationer kring alkoholförebyggande arbete

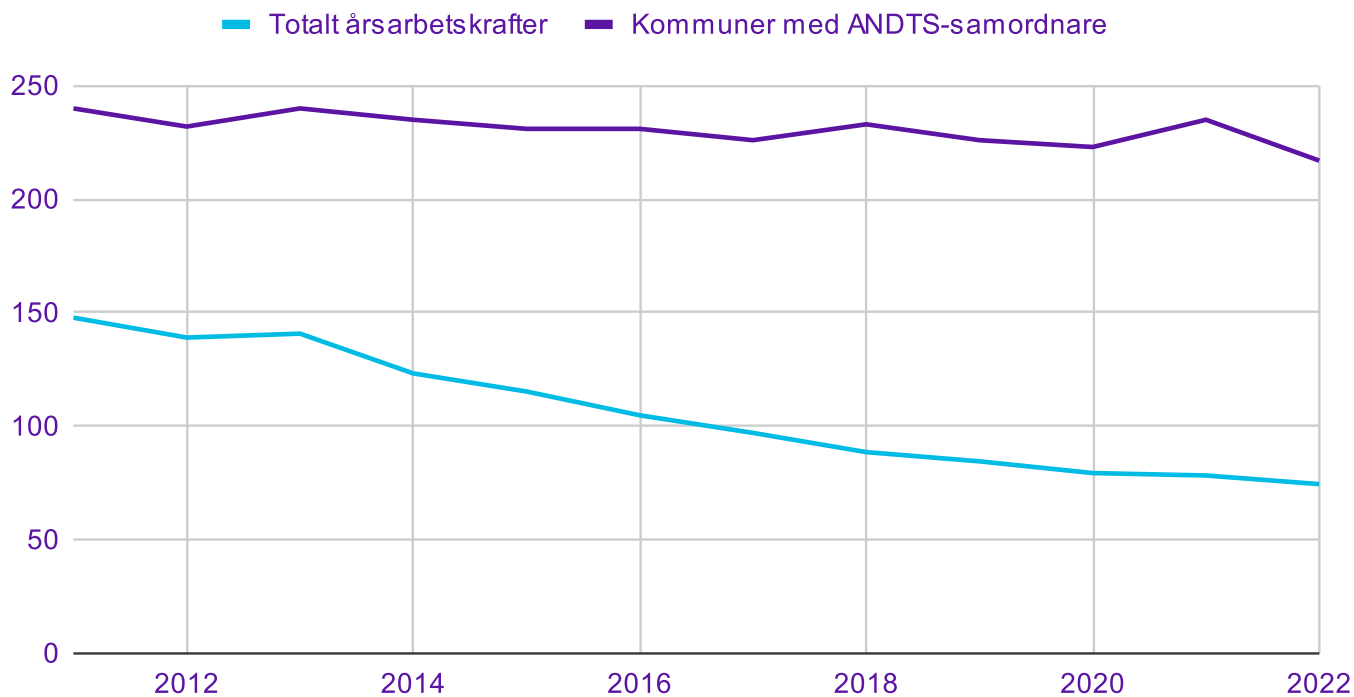

ANDT-Samordnare

90 procent av kommunerna uppger att de har en ANDTS-samordnare. Andelen kommuner med ANDTS-samordnare har varit ungefär samma sedan 2011. Samtidigt har total avsatt tid minskat kraftigt och halverats sedan 2011. Det har varit en stabil och kraftigt nedåtgående trend sedan 2013. Utvecklingen är mycket oroande då förutsättningarna för ett bra förebyggande arbete försämras. Skadorna av försämringarna kommer vi att få se kommande år.

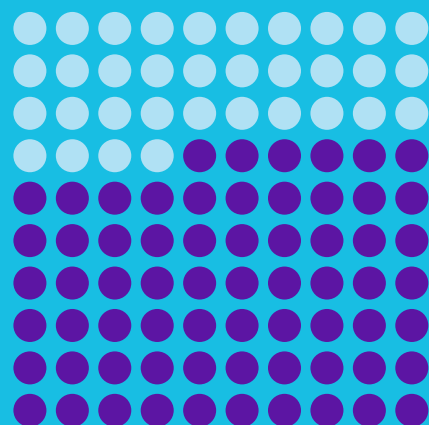
ANDTS-samordnare i kommunerna

Alkoholservering och försäljning

Den långsiktiga trenden av ökat antal stadigvarande serveringstillstånd per invånare fortsätter. 2023 fanns det ungefär ett serveringstillstånd per 520 invånare i Sverige. Det är en oroväckande trend då ökad tillgänglighet ger ökade skador. Samtidigt finns en motsatt trend i antalet stadigvarande serveringstillstånd med sent öppet (efter kl 01).

Endast 10 935 av de 16 681 stadigvarande serveringstillstånden fick ett tillsynsbesök, 2022. Totalt gjordes 15 125 tillsynsbesök på stadigvarande serveringstillstånd 2022, färre än ett per tillstånd. Kommunerna lyckas fortfarande inte bedriva sin tillsynsverksamhet. En snittkommun utövar bara tillsyn på tre fjärdedelar av alla som de gett tillstånd att stadigvarande servera alkohol.

66%

av stadigvarande
serveringstillstånd
fick tillsynsbesök
under 2022

Riktade insatser

De flesta kommunerna arbetar med någon form av riktade insatser mot unga i det ANDTS-förebyggande arbetet. Vanligast är riktade insatser mot elever med problematisk frånvaro i skolan, 71 procent, och elever med svårigheter i skolan, 63 procent. Ungefär hälften har gruppverksamhet för barn. Få kommuner arbetar med barn i socioekonomiskt utsatta områden, 31 procent, och ensamkommande flyktingbarn, 29 procent. Det är väl vedertaget i folkhälsoforskningen att socioekonomiska faktorer är viktiga skyddsfaktorer i folkhälsoarbetet, därför är det oroväckande att kommunerna inte arbetar mer med unga i områden där skyddsfaktorerna är svaga.

Två av de riktade insatserna har varit stabila över tid: elever med problematisk frånvaro i skolan och elever med svårigheter i skolan. Det förebyggande riktade arbetet mot ensamkommande flyktingbarn har minskat i en alarmerande fart sedan 2016, då det började mätas. Från ungefär 69 procent av alla kommuner till endast

29 procent, det senaste har några fler kommuner börjat med arbetet igen. Även gruppverksamhet för barn och strukturerade program för riskutsatta skolbarn har fallit, men inte i samma tempo. Den enda riktade insatsen som blivit betydande vanligare sedan 2016 är för barn i socioekonomiskt utsatta områden.

Det finns stora risker att de riktade insatserna nedmonteras över tid, särskilt hur ovanligt arbetet mot ensamkommande flyktingbarn har blivit. Det tyder på att kommunerna är oförberedda på den stora mängden flyktingar som nyligen kommit ifrån Ukraina. Det är oroväckande många kommuner som inte bedriver riktade insatser i det förebyggande arbetet mot unga, då det inte finns någon kommun utan barn och unga i utsatta situationer i behov av stöd. Tyvärr finns det många kommuner som inte arbetar mot de grupperna.

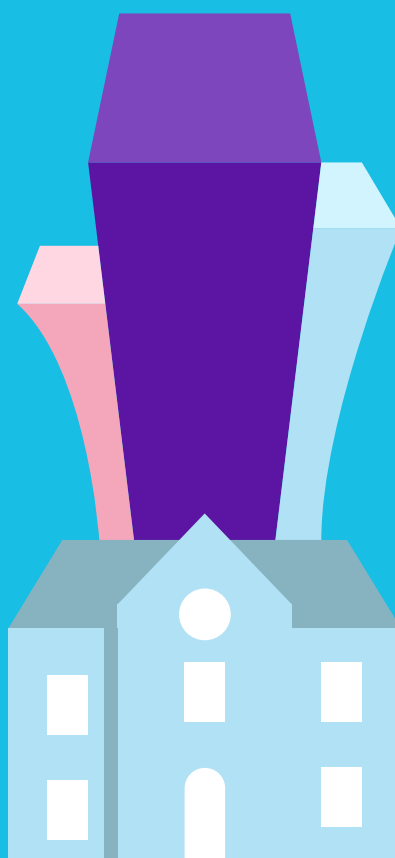
Skolundersökning

Det ser ut som att en ovanligt stor andel av kommunerna har genomfört skolundersökningen 2022, dock kan det bero på att ovanligt få kommuner har svarat på frågan i Folkhälsomyndighetens enkät. Det är därför svårt att säga hur stor andel av kommunerna som har genomfört en undersökning av skolelevers ANDTS-användning. Trenden är att drygt hälften av kommunerna genomför en undersökning per år medan en kraftig majoritet av kommunerna genomför en åtminstone vart tredje år.

Högtider

Kommunernas riktade arbete under högtider är på ungefär samma nivå som tidigare år. De flesta stödjer drogfria aktiviteter riktade till unga, 82 procent. Många har nattvandrare, vuxna på stan eller liknande, 69 procent. Drygt varannan kommun har kampanjer för att minska langningen, 51 procent.

Stöd till drogfria aktiviteter riktade till unga och nattvandrare har varit på ungefär samma nivå sedan 2015 medan kampanjer för att minska langning har kraftigt minskat sedan toppen 2015 på 67 procent.

Bästa kommunen

Ungas inflytande

Som en del av kommunrankningen ges varje kommun en poängsättning

Som en del av kommunrankningen så ser vi att det finns en stor variation på vad kommunerna lägger resurser på, och kommunerna utmärker sig i olika områden. Ett av de områden vi ser flest höga poäng i är ungas inflytande, där det är flera kommuner som genomför samtliga insatser vi frågar efter. Vi vill samtidigt poängtera att de faktorer vi kollar efter är sådana insatser som vi bedömer har en stor påverkanseffekt, det finns många sätt att stödja ungas inflytande på.

De kommuner som hade samtliga insatser för ungas inflytande som efterfrågas var

Katrineholms kommun

Ludvika kommun

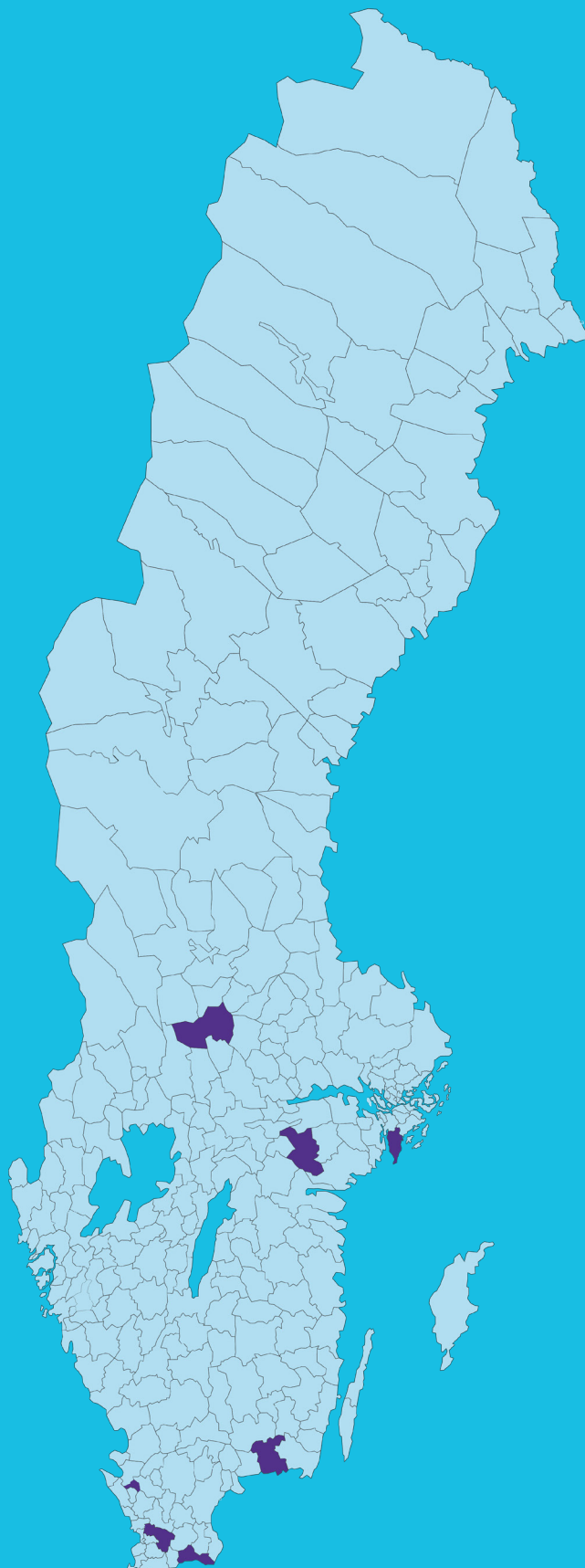
Nynäshamns kommun

Ronneby kommun

Svedala kommun

Ystad kommun,

Åstorps kommun

Bästa kommunen

Mötesplatser för unga

Som en del av kommunrankningen ges varje kommun en poängsättning

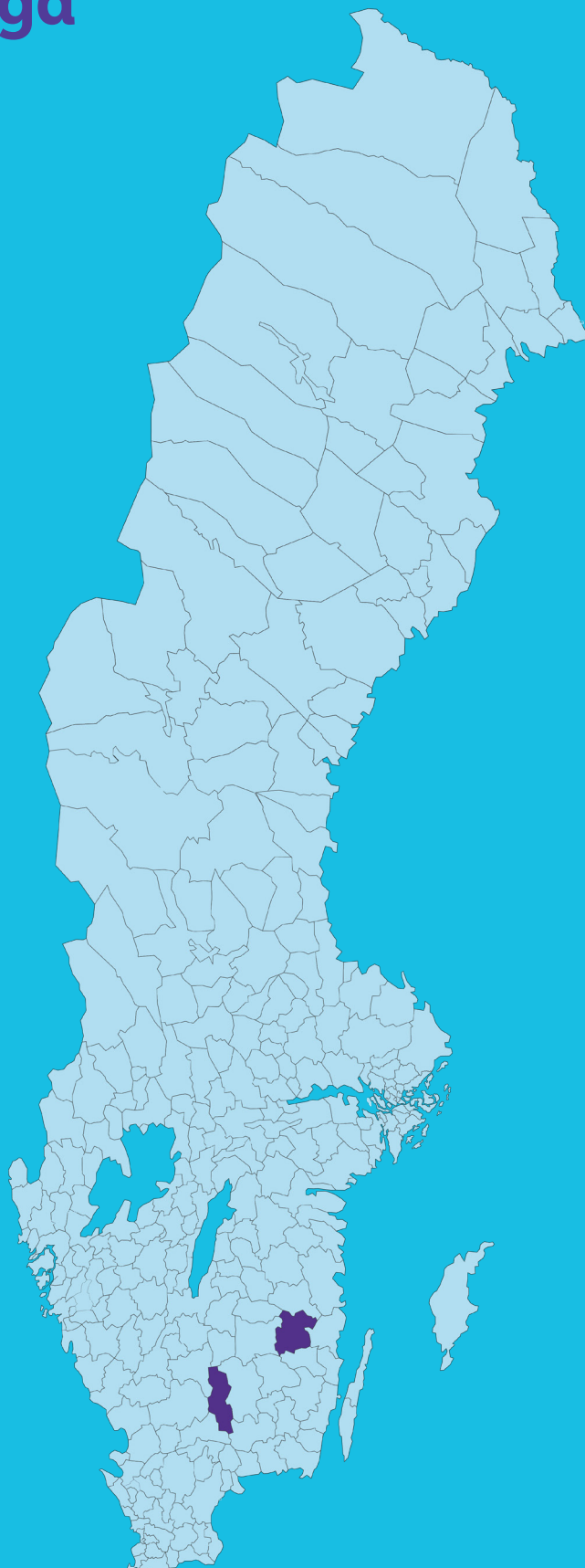
Som en del av kommunrankningen så ser vi att det finns en stor variation på vad kommunerna lägger resurser på, och kommunerna utmärker sig i olika områden. Mötesplatser för unga är ett område som kommunerna i Sverige presterar väldigt olika. I denna del av rapporten samlar vi även in data från andra databaser, bland annat Kolada men även vår egen enkät.

De två bästa kommunerna är

Alvesta kommun

Hultsfred kommun

Båda kommunerna har presterat väl och samlat ihop 96 av 100 möjliga poäng vardera. Båda kommunerna har nyktra mötesplatser som är öppna för unga alla vardagskvällar, samt fredag- och lördagskvällar till minst kl. 23. Alvesta kommun har 10,45 fritidsgårdar per 10 000 barn i kommunen, medan Hultsfred i jämförelse har 10,28 fritidsgårdar. Alvesta lägger 467 kronor per år och invånare på fritidsgårdar i kommunen, vilket gör dem till en av de kommuner i landet som lägger mest resurser per invånare på fritidsgårdar. Hultsfred lägger ytterligare en högre summa per invånare på sina fritidsgårdar, på 472 kronor per invånare. Den kommun som lägger mest på sina fritidsgårdar är Skinnskatteberg, som lägger 667 kronor per invånare.

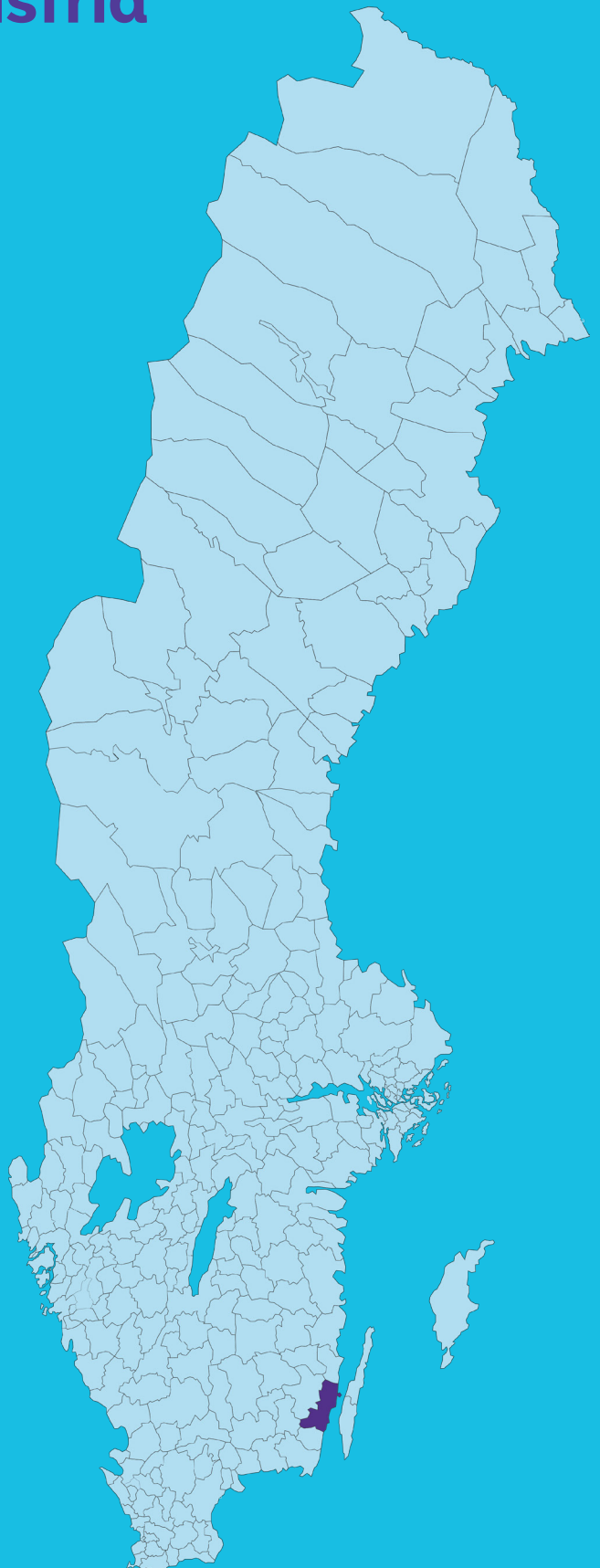
Bästa kommunen

Nyktra och kostnadsfria aktiviteter för unga

Som en del av kommunrankningen så ser vi att det finns en stor variation på vad kommunerna lägger resurser på, och kommunerna utmärker sig i olika områden. Nyktra och kostnadsfria aktiviteter är en viktig del av att se till att unga har en meningsfull fritid. Den kommun som presterat bäst i årets kommunrankning vad gäller fritidsaktiviteter för unga är

Kalmar kommun

Kalmar kommun arrangerar nyktra och kostnadsfria festivaler, större kulturarangemang, sportevenemang, samtalsgrupper, studiecirkelar och resor/utflykter. De har fritidsgårdar (eller motsvarande), samt möjlighet att få pengar för egna projekt. Kommunen erbjuder även information eller utbildningar till föreningar om droger/alkohol, samarbetar med föreningslivet om drogfrihet, samt aktivt informerar unga om föreningar i kommunen. Kommunen lägger 610 kronor per capita och år på allmän kulturverksamhet, 1 830 kronor per capita och år på idrotts- och fritidsanläggningar samt 363 kronor per capita per år på kulturverksamhet.

Bästa kommunen

Prevention

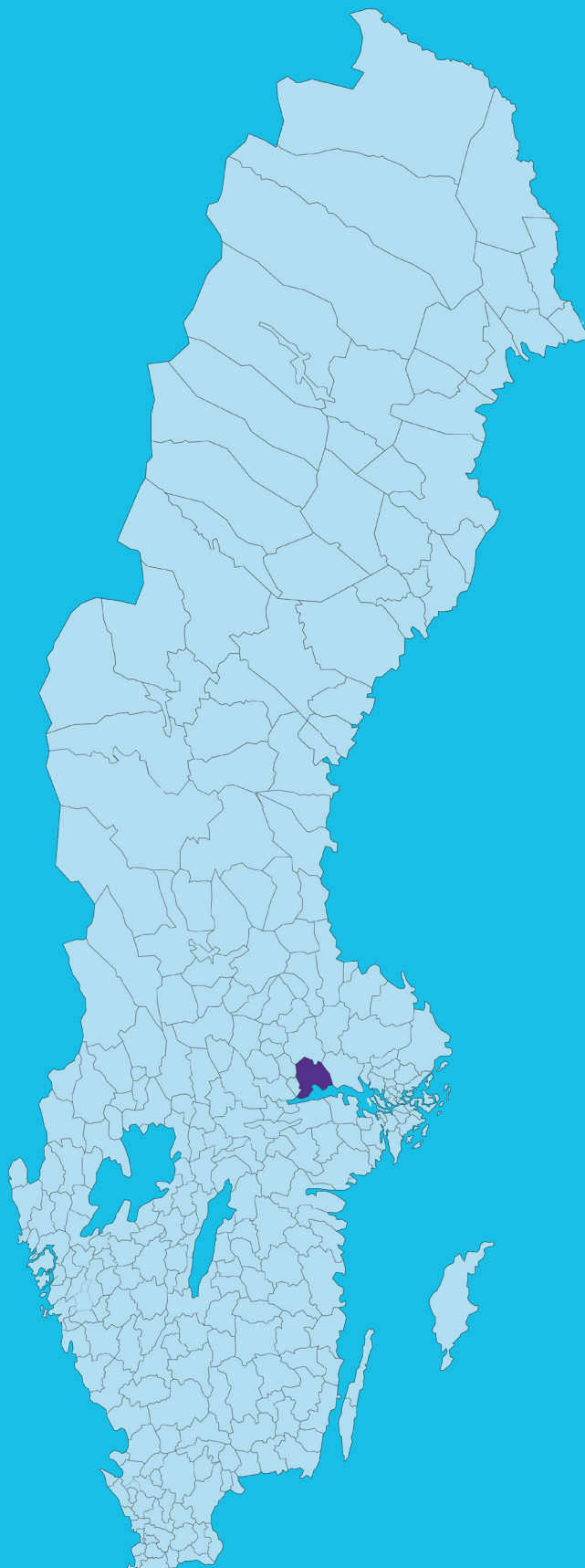
Som en del av kommunrankningen så ser vi att det finns en stor variation på vad kommunerna lägger resurser på, och kommunerna utmärker sig i olika områden. Prevention är något som UNF satsar på och som är ett av många sätt att arbeta med att unga ska hålla sig nyktra. Den kommun som presterat bäst på området för prevention är

Västerås stad

Västerås stad arbetar med merparten av de aspekter som Kommunrankningen undersöker. Vi ser att de arbetar aktivt med att integrera det förebyggande arbetet i skolorna, och att de samarbetar med alla de idéburna organisationerna och myndigheterna vi efterfrågar kopplat till det ANDT-förebyggande arbetet. Även näringslivet är en stor samarbetspartner för Västerås stad kopplat till det förebyggande arbetet kring ANDT.

Västerås stad arbetar även aktivt med riktade insatser kring det ANDT-förebyggande arbetet mot barn i socioekonomiskt utsatta områden, elever med svårigheter och problematisk frånvaro i skolan och ensamkommande flyktingbarn. De har även gruppverksamheter för barn och strukturerade program för riskutsatta skolbarn. Västerås arbetar därtill med att säkerställa en aktiv fritid för barn och unga, en trygg skolmiljö och att stärka folkhälsan. De har dessutom ett arbete med att stärka föräldrar i sitt föräldraskap.

Vi kan se att de genomför många fler tillsynsbesök av de serveringstillstånd som kommunen gett ut, än snittet för Sveriges kommuner. De gör 1,82 tillsynsbesök per stadigvarande serveringstillstånd, snittet i landet är på under 1 per serveringstillstånd.

Bästa kommunen

Sammantaget

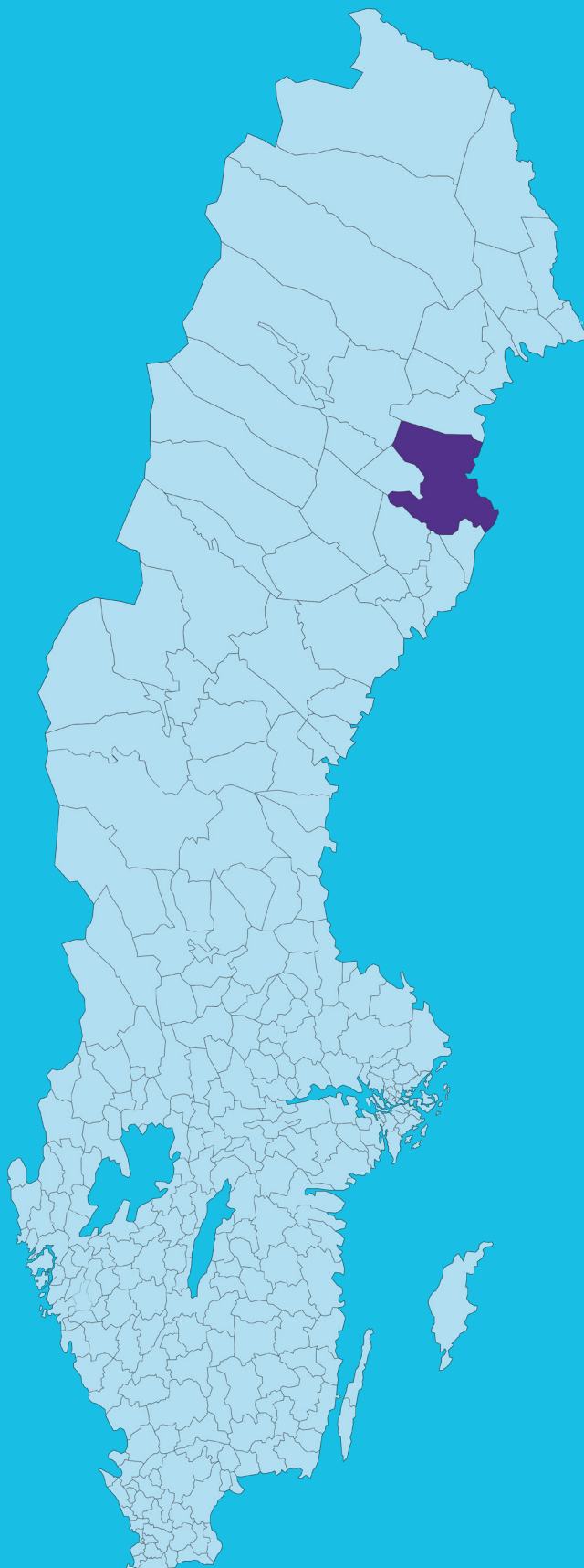
Den kommun som presterat bäst i årets kommunrankning är

Skellefteå kommun

Något som utmärker Skellefteås arbete är att det presterar väl över samtliga fronter, men har inte specialiserat sig på ett specifikt område. Något vi kan se i Skellefteå kommun är att de utmärker sig med bland annat mötesplatser. De har nyktra mötesplatser i kommunen som har öppet alla vardagskvällar, helgkvällar och de flesta lovdagskvällar. De har dessutom digital fritidsverksamhet för unga i kommunen. De lägger även 335 kronor per invånare på fritidsgårdar eller motsvarande i kommunen, vilket är betydligt över snittet (som ligger på 232 kronor per invånare). Kommunen har också fler fritidsgårdar per barn än genomsnittet, även om marginalen inte är jättestor.

Skellefteå arbetar även mycket med ungas inflytande. De har strategier och handlingsplaner för att öka ungas inflytande, riktad information om beslut som rör ungas fritid samt andra insatser för att lyssna in ungas åsikter. Skellefteå kommun har även ett remissorgan som leds av unga, däremot inte ett beslutande organ. Kommunen bedriver ett särskilt arbete kring barnkonventionen för att lyssna på ungas åsikter samt öka ungas inflytande.

Skellefteå kommun bedriver även ett gediget arbete med att tillhandahålla nyktra och kostnadsfria aktiviteter för unga, så som festivaler och större kulturarrangemang, sportevenemang, samtalsgrupper

och studiecirkel. De har fritidsgårdar och arrangerar utflykter/resor. Något unga i kommunen däremot inte har tillgång till är att söka kommunala medel för egna projekt.

Kommunen arbetar även aktivt med att säkerställa att unga kan ta del av ett föreningsliv fritt från alkohol och andra droger. Detta genom att utbilda föreningar om alkohol och andra droger och samarbetar med föreningslivet kopplat till drogfrihet. Därtill arbetar Skellefteå kommun med att aktivt informera unga om föreningar som finns i kommunen.

I det preventiva området arbetar Skellefteå kommun med en rad olika insatser. Det ANDT-förebyggande arbetet är en integrerad del av kommunens ordinarie struktur med mål och budget, och de har ett politiskt övergripande program som inkluderar det AN-förebyggande arbetet. De policies som reglerar det AN-förebyggande arbetet inkluderar dessutom både grund- och gymnasieskolan.

I det ANDT-förebyggande arbetet samarbetar Skellefteå kommun med flera aktörer. Ur civilsamhället sker ett samarbete med idrottsföreningar, kulturföreningar och trossamfund. Däremot samarbetar kommunen varken med nykterhetsrörelsen eller studieförbund. Bland myndigheter samarbetar Skellefteå kommun med polismyndigheten, landstinget, länsstyrelsen och andra kommuner.

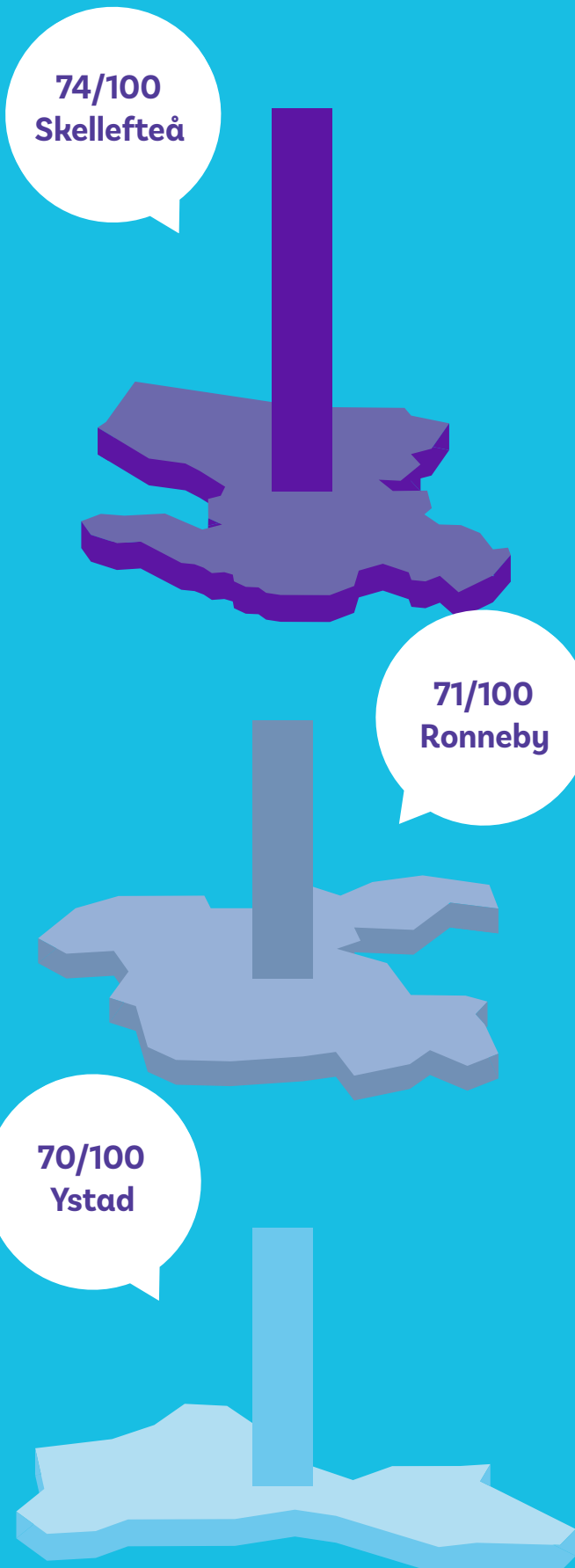
Näst bästa kommun
Ronneby kommun

Tredje bästa kommun
Ystad kommun

74/100
Skellefteå

71/100
Ronneby

70/100
Ystad

Metod

Kommunrankningen är en undersökning som genomförts i tolv gånger med i huvudsak samma frågor. 2020 gjordes stora förändringar i undersökningen. Undersökningen består av material från två delar, vår egen enkät och insamling från olika databaser. I år har vi valt att inte redovisa poäng för kommunerna och istället valt att lägga större fokus på att beskriva resultatet. Årets enkät lägger till några nya frågor, både om arbetet under pandemin och digitala insatser.

Revisionen av kommunrankningen är inspirerad av studien "Effects of Local Alcohol Prevention Initiatives in Swedish Municipalities, 2006–2014" av Nilsson m.fl. som publicerades för några år sedan. Deras studie undersöker utvecklingen av lokala alkoholpreventiva åtgärder i kommunerna och vilka effekter åtgärderna har. Årets kommunrankning undersöker liknande utveckling av det lokala preventiva arbetet i det nya temat prevention.

Kommunrankningens enkät

Webbenkäten skickades i år ut till alla kommuners info-mailadress. Under perioden skickades det ut två påminnelser, dessa riktade sig inte endast till info-mailadresser utan även till de som svarat på enkäten tidigare år. Till den sista påminnelsen samlade vi in kontaktuppgifter till en ansvarig för frågan för varje kommun och kontaktade dem för svar.

Enkäten består av 10 ordinarie frågor som används i enkäten, samt några kompletterande frågor om kontaktuppgifter. De kompletterande frågorna presenteras inte i kommunrankningen. I år har även några frågor om kommunernas arbete mot unga hbtq+ personer ställts.

Insamling från databaser

Insamlingen har gjorts från myndigheter och organisationers databaser. Egna beräkningar på andelar har gjorts utifrån statistiska centralbyråns befolkningsstatistik. Övriga uppgifter är hämtade från folkhälsomyndighetens “Indikatorlabbet” och kommun- och regiondatabasen “Kolada”. Indikatorlabbet är en databas där utvecklingen inom ANDT-området kan följas via indikatorer som är kopplade till ANDT-strategin. Kolada drivs av den ideella föreningen “Rådet för främjande av kommunala analyser” som bildats av staten och Sveriges kommuner och regioner.

Uppgifterna från Indikatorlabbet och Kolada har de i sin tur hämtat från olika undersökningar som de själva eller andra bedriver. De flesta uppgifterna som hämtats från Indikatorlabbet kommer ifrån Länsrapporten ANDT som folkhälsomyndigheten ansvarar för. I bilaga 1 finns en lista på varifrån alla uppgifter är hämtade ifrån.

Kommunstatistik

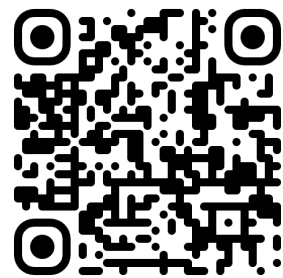
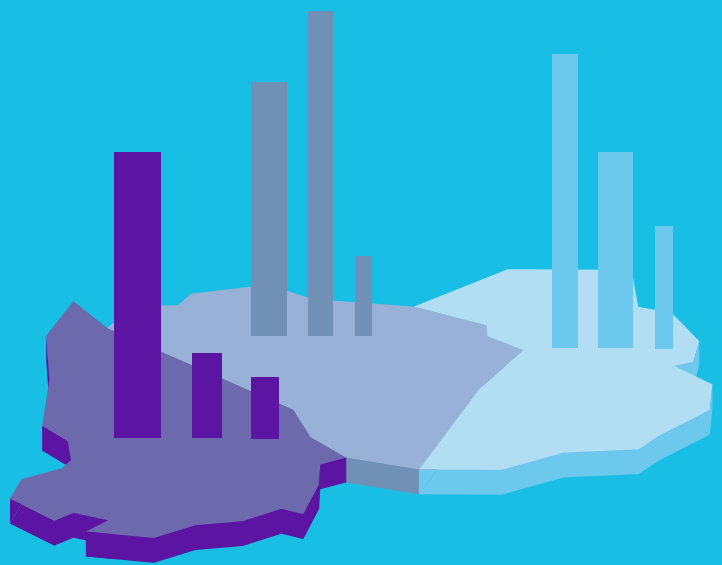
Alla uppgifter som vi samlat in för kommunrankningen finns öppet för att ni själva ska kunna undersöka situationen i din kommun eller för att göra egna analyser på uppgifterna. Alla uppgifterna får tyvärr inte plats att redovisas i rapporten, därav finns de i bilaga 1 som snart finns uppe på UNF:s hemsida. Tills vidare kan du hitta statistiken här:

Vi använder Google Sheet för att visa statistiken, det är ungefär som google:s version av Excel. Statistiksamlingen består av flera olika "flikar" som du kan byta mellan längst ner på webbsidan. När du först öppnar länken så hamnar du på fliken "Sammanfattning" där vi har plockat fram lite intressant statistik.

Fliken "Samlat" innehåller alla uppgifterna i ett kondenserat format. Där kan du bläddra mellan alla kommunerna och se hur din kommun har presterat i kommunrankningen. Du hittar namnet på din kommun i en av kolumnerna till vänster. På varje rad därefter så kan du se hur din kommun har svarat på de olika frågorna.

Därefter finns fyra flikar med statistik för de olika områdena. Dessa innehåller även statistik i de översta raderna. Med mått på hur många som inte svarat på enkäten, hur många som svarade att de har den efterfrågade insatsen och ett mått på medelvärde eller andel.

Sist finns en förteckning över statistikkällorna, "Källor".

Referenslista

Folkhälsomyndigheten (2016), Skolprestationer, skolstress och psykisk ohälsa bland tonåringar, <https://www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/8169d0d0a5a846d29cf4b6a7cfd1dff/skolprestationer-skolstress-psykisk-ohalsa-tonaringar-16003-webb.pdf>

MUCF (2024) Stärka förutsättningarna att skapa och bibehålla fysiska och digitala mötesplatser för unga hbtqi-personer. <https://www.mucf.se/publikationer/starka-forutsattningarna-att-skapa-och-bibehalla-fysiska-och-digitala-motesplatser>

MUCF (2019) Olika verkligheter - Unga hbtqi-personer om sina levnadsvillkor - <https://www.mucf.se/publikationer/olika-verkligheter>

MUCF (2021) Trygga och inkluderande miljöer - Unga hbtqi-personer om sina erfarenheter av skolan och fritiden. <https://www.mucf.se/publikationer/trygga-och-inkluderande-miljoer>

Leifman, H., (2023), Det lokala ANDT-förebyggande arbetet - utveckling och skillnader 2016-2021. <https://www.sou.gov.se/contentassets/46fabbe4d1e446c49702c8e66c5148fe/lokala-andts-forebyggande-arbetet.pdf>

CAN (2019), Rapport 185 [Mats Ramstedt red.] Hur många barn växer upp med föräldrar som har alkoholproblem? - Resultat från en systematisk litteraturöversikt

Senioren (2023-09-22), Bara fyra kommuner saknar pensionärsråd, <https://www.senioren.se/nyheter/bara-fyra-kommuner-saknar-pensionarsrad/>

Kommunrankningen

2023

Om UNF

Ungdomens Nykterhetsförbund, UNF, är Sveriges främsta ungdomsorganisation som arbetar för en nykter livsstil hos unga. Vi har funnits sedan 1970 och organiserar unga i över 50 föreningar runt om i Sverige. För att vara medlem i UNF ska en vara mellan 13-25 år och avlagt ett nykterhetslöfte.

UNF:s vision är en demokratisk och solidarisk värld fri från droger. Vi tror att droger inte bara är ett utvecklingshinder för personlig utveckling utan också för demokratin. Vi ser nykterhet både som lösning på drogproblem och en förutsättning för människors verkliga frihet. Genom att göra ett personligt ställningstagande för nykterhet kan vi tillsammans förändra världen. UNF är partipolitiskt och religiöst obundna.

UNF är en organisation skapad av unga, för unga. Hos oss finns möjligheten för unga att stärkas som person, få påverka samhället och vara del av en gemenskap. I UNF skapar vi plattformar och verktyg för att ge unga möjlighet att engagera sig i det som är viktigt för dem. Våra medlemmar skapar all verksamhet själva och all verksamhet i UNF är drogfri. UNF tycker att ungas fritid är viktig och har ett fokus på att alla unga ska ha rätt till en meningsfull fritid, vad det än är de vill göra.

Läs mer om oss på www.unf.se/

Rapporten är skriven av Simon Elfström Schönbeck
Publicerat av Ungdomens Nykterhetsförbund 2024